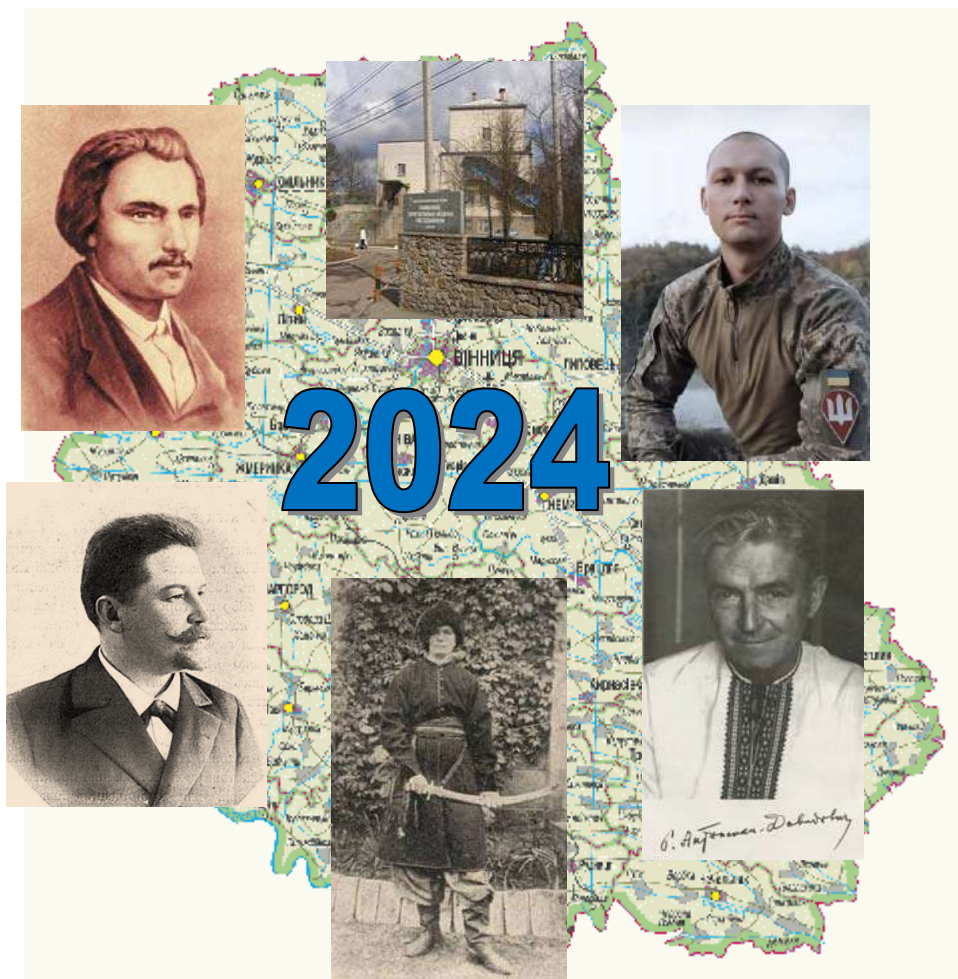

Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова
Наукова бібліотека імені Гордія Палія

Вінниччина медична - 2024

календар знаменних і пам'ятних дат

**Вінницький національний медичний університет
ім. М. І. Пирогова**

Наукова бібліотека імені Гордія Палія

Вінниччина медична – 2024

Календар знаменних і пам'ятних дат

Вінниця, 2023

УДК 61(091)+908](477.44)(059)

В 48

Укладачі:

Юрчишина О. А., завідувач сектору краєзнавчих видань

В. В. Кокус, головний бібліотекар

Відповідальна за випуск Кравчук Н. М., директор
наукової бібліотеки

Вінниччина медична – 2024 : календар
В 48 знаменних і пам'ятних дат / уклад. О. А. Юрчишина,
В. В. Кокус ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця,
2023. – 124 с.

У виданні зібрано і систематизовано матеріали про ювілярів 2024 року – видатних медиків, професорів, докторів наук, заслужених лікарів та установи охорони здоров'я Вінниччини. Для науковців, студентів, бібліотечних працівників та широкого загалу читачів, які цікавляться історією медицини рідного краю.

УДК 61(091)+908](477.44)(059)

Передмова

Народ, що не знає своєї історії,
є народ сліпців

Олександр Довженко

В історії медицини Вінницького краю закарбовано чимало яскравих подій та постатей, які здавен стояли на варті охорони здоров'я та порятунку життя людей. Календар знаменних і пам'ятних дат «Вінниччина медична – 2024» містить матеріали про ювілярів 2024 року: лікарів і медиків, які зробили вагомий внесок у розвиток медицини та охорони здоров'я Вінниччини й України, чимало з них здобули світову славу; медичних працівників, які в різні часи виборювали для України незалежність; учасників російсько-української війни; знаменні й трагічні події в історії медицини Вінниччини; ювілеї лікувальних закладів тощо.

Матеріали подані з використанням біографічних джерел, розміщені у календарній і хронологічній послідовності та супроводжуються списком бібліографічних джерел. Календар доповнюють іменний покажчик ювілярів та перелік Всесвітніх днів і професійних свят 2024 р., пов'язаних з медичною та фармацевтичною галузями. Сторінки календаря супроводжують поезії сучасних авторів Вінниччини та України.

Видання обмежується тією інформацією, яку можна було відшукати в друкованих та інтернет-джерелах і не претендує на вичерпність. Зауваження, уточнення, доповнення та пропозиції до поданих матеріалів будуть прийняті з вдячністю.

Видання розраховане на науковців, студентів, краєзнавців, бібліотечних працівників та всіх охочих ознайомитися з історією наукової думки та медицини Вінниччини.

Січень

А КОЛИ ВИМИКАЛИ СВІТЛО...

А коли вимикали світло,
Перетворювалось місто на небо,
Бо ліхтарики – рукотворні зорі
А масиви будинків – печери.
Відкіля в мандри плинули хмари
Хто з дощем, хто з лихим суховієм.
Між районами закохані пари,
А в масивах будинків – старенькі.
Місто спить і не спить, лиш дрімає
Зігріває себе чаєм з медом,
Колискові малечі співає
І їх слухають янголи з неба.
Буде добре – лунає дзвіночками
І колядками,
І щедрівками
Переможемо
І розквітнемо
Синьо-жовтими зорями-квітами...

2022

Лана Краска

 01.01 – 60 років тому народилася **Левицька Галина Василівна** (01.01.1964, с. Слобода-Шаргородська Шаргородського, нині Жмеринського р-ну Вінницької обл.), офтальмологиня вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, заслужений лікар України (2020).

Закінчила з відзнакою Одеський медичний інститут ім. М. І. Пирогова (1987). Відтоді працює в ДУ «Інститут очних хвороб та тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України». Лікарка відділу патології сітківки та склоподібного тіла. Фахівчиня із лікування найскладніших проблем сітківки ока, вітреоретинальна хірургиня. У 2002 р. вперше в Україні впровадила методику нового напрямку лікування – внутрішньоочних ін'єкцій. Одна з перших в Україні впроваджувала хірургію сітківки при очних ускладненнях цукрового діабету та тяжких ступенях інших захворювань. Оперує хворих і постраждалих у російсько-українській війні.

Членкиня громадської організації «Товариство офтальмологів України» (з 1998 р.), європейського профільного товариства «Euretina» (з 2011 р.).

Література

1. Левицька Галина Василівна // Державні нагороди України. Кавалери та лауреати : довід.-енциклопед. та біогр. вид. / уклад. В. В. Болгов. – Київ, 2021. – С. 371 : портр.

✚ **03.01 – 70 років** тому народилася **Ковальчук Тамара Антонівна** (03.01.1954, с. Глибочок Тростянецького, нині Гайсинського р-ну Вінницької обл.), гігієністка, доктор медичних наук (2003).

Закінчила Дніпропетровський медичний інститут (1977). Працювала лікаркою. З 1985 р. – в ДУ «Український науково-дослідний інститут промислової медицини» (м. Кривий Ріг): завідувачка терапевтичного відділення (1992–1997), заступник директора з лікувальної роботи (1997–2016), директор (з 2016 р.).

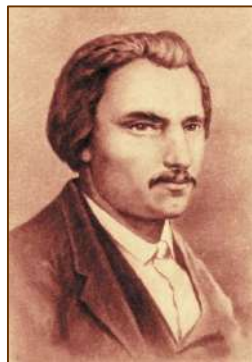
Наукові дослідження: діагностика, профілактика й лікування професійних захворювань, моніторинг стану здоров'я, обґрунтування допустимих безпечних термінів роботи людей у шкідливих умовах гірничо-металургійного виробництва, машинобудування, будівництва та хімічної промисловості.

Література

1. Луговський С. П. Ковальчук Тамара Антонівна / С. П. Луговський // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13 : Кіі – Кок. – С. 542 : портр.

✚ **06.01 – 190 років** тому народився **Руданський Степан Васильович** (25.12.1833(06.01.1834), с. Хомутинци Вінницького повіту Подільської губернії, нині Хмільницького р-ну Вінницької обл. – 21.04(03.05.)1873, м. Ялта), лікар, поет, фольклорист, етнограф, перекладач, громадський діяч.

Закінчив Шаргородську духовну бурсу (1849), Кам'янець-Подільську духовну семінарію (1855),

Санкт-Петербурзьку медико-хірургічну академію (1861), після закінчення якої працював у м. Ялта і був її першим штатним міським лікарем, першим санітарним і ветеринарним лікарем міста й повіту, карантинним лікарем застави та селищ Південного берега Криму, першим земським лікарем, завідувачем лікарняною і господарчою частинами в Ялтинському лікарняному відділенні. Завдяки його наполегливій діяльності місцеве лікарняне відділення було розширене, забезпечено інструментами, ліками. Вперше порушив питання про лікування жінок в умовах стаціонару. Ініціатор зародження санаторної справи, кліматотерапії, створення першої медичної бібліотеки на Південному березі Криму (м. Ялта), утворення фельдшерських пунктів. Доклав багато зусиль для санітарного, економічного й культурного розвитку міста. Був постійним членом ялтинської санітарної комісії, секретарем комітету з питань благоустрою. На засіданнях міської управи лікар постійно порушував питання про поліпшення санітарного стану Ялти. Заснував тут ветеринарну, санітарну, пожежну служби, сприяв побудові в місті водогону, каналізації, частину власної землі безкоштовно віддав під спорудження фонтану з резервуарами. З його ініціативи побудовано міський ринок, який функціонує й дотепер, почав діяти стаціонарний метеорологічний пункт. Почесний мировий суддя Сімферопольсько-Ялтинської й Керченської округи, почесний громадянин м. Ялта. У 1869 р. за розвиток земської медицини нагороджений орденом Станіслава 3-го ступеня і годинником фірми «Павло Буре».

Автор високопатріотичних поезій. У 2014 р. встановлено пам'ятник С. Руданському в м. Калинівка Вінницької обл.

Література

1. Зленко Г. Степан Руданський – шлях до Ялти / Г. Зленко // Слово і час. – 1999. – № 1. – С. 46–49.

2. «І я знов живий світ оглядую...». До 180-річчя від дня народження Степана Васильовича Руданського / Р. Павленко, Ю. Віленський О. Кірішева, О. Юрчишина ; ред. Т. Остапенко ; наук. консультант О. Боржковський ; Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ : ВПОЛ, 2014. – 216 с. : фот. – Бібліогр.: с. 202–205.
3. Космеда Т. А. Степан Руданський: феномен моделювання «живого» мовлення українців / Т. А. Космеда, Т. Ф. Осіпова, Н. В. Піддубна ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; Ун-т ім. Адама Міцкевича в Познані. – Харків ; Познань ; Дрогобич : Коло, 2015. – 312 с. – Бібліогр.: с. 277–291.
4. Лікар-гуманіст і поет-патріот // Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова : монографія / [О. А. Юрчишина, Н. М. Кравчук, Л. В. Сухарева та ін. ; Наук. б-ка ВНМУ ім. М. І. Пирогова]. – Вінниця, 2020. – С. 44–53 : фот.
5. Пентюк Б. М. Степан Руданський: сторінки духовності / Б. М. Пентюк. – Вінниця : Альфа і Омега, 2021. – 208 с. : портр., фот. – Бібліогр.: с. 185–189.
6. Юрчишина О. Два поети : у 2014 році святкуватимемо не тільки 200-річчя Кобзаря, а й 180-річчя Степана Руданського / О. Юрчишина, О. Боржковський // Голос України. – 2013. – 19 лип. (№ 132). – С. 7 : портр.

 14.01 – 100 років тому народився **М'ястківський Андрій Пилипович** (14.01.1924, с. Соколівка, нині Тульчинського р-ну Вінницької обл. – 17.11.2003, там само), український поет, прозаїк, драматург, перекладач.

У 1939 р. вступив до Тульчинської фельдшерсько-акушерської школи, навчання в якій перервала війна. З квітня 1944 р. до травня 1945 р. – на фронті. У 1947 р. закінчив вищезгадану школу. Працював фельдшером, з 1953 р. – учителем у рідному селі. Упродовж 1953–1960 рр. навчався заочно на філологічному

факультеті Вінницького педагогічного інституту. Був членом Вінницького обласного літоб'єднання. У 1955 р. перейшов на редакційну роботу у видавництво «Молодь» у м. Київ. Згодом працював у інших видавництвах та редакціях журналів.

Автор численних поетичних збірок, романів, повістей, новел, п'єс. Перекладав з білоруської, єврейської, румунської, таджицької та інших мов. Писав вірші для дітей. Пісні на його слова увійшли до золотого фонду української естради. Особливої популярності набули пісні «На калині мене мати колихала», «Підкручу я чорнії вуса» (обидві – муз. В. Верменича), «Ми всі діти українські» (муз. М. Бурмаки), ін.

Лауреат премій ім. В. Сосюри і Н. Забіли. Член Спілки письменників з 1955 р.

Література

1. Усач Г. М'ястківський університет літератури / Г. Усач // Вінниц. газ. – 2013. – 13 груд. – С. 18 : фот.
2. Хоменко Б. В. М'ястківський Андрій Пилипович / Б. В. Хоменко // 3-над Божої ріки : літ. біобібліогр. слов. Вінниччини / упоряд. і заг. ред. А. М. Подолінного. – Вид. 2-ге, перероб., допов. – Вінниця, 2001. – С. 232–233.
3. Чудний В. Дивився очима народу / В. Чудний // Літ. Україна. – 2004. – 22 січ. – С. 4.

 17.01 – 100 років тому народився **Петрунь Микола Михайлович** (17.01.1924, с. Ладижин, нині місто Гайсинського р-ну Вінницької обл. – 01.06.2013, м. Київ), біохімік, доктор біологічних наук (1960), професор (1965).

Закінчив Київський університет (1949). Відтоді працював у Київському НДІ гігієни праці та професійних захворювань: з 1953 р. – завідувач лабораторії біохімії; завідувач лабораторії біосинтезу

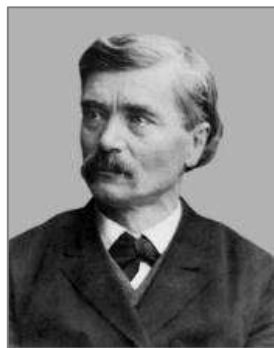
гормонів Київського НДІ ендокринології та обміну речовин (1965–1968); завідувач лабораторії біохімії Київського НДІ урології та нефрології (1968–1991). Вивчав значення черезшкірного дихання для організму людини в нормі та при патології, біохімічні механізми порушення функціонування нирок. Розробляв методи ранньої ензимодіагностики захворювань нирок та сечовивідних шляхів.

Учасник Другої світової війни. Лауреат державної премії УРСР у галузі науки і техніки (1987). Заслужений діяч науки і техніки України (1992).

Література

1. Немирович Л. І. Петрунь Микола Михайлович / Л. І. Немирович [Електронний ресурс] // Енциклопедія Сучасної України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/mezwb> (дата звернення: 08.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

 18.01 – 190 років тому народився **Антонович Володимир Боніфатійович** (06(18).01.1834, містечко Махнівка Київської губернії, нині село Хмільницького р-ну Вінницької обл. – 08(21).03.1908, м. Київ), лікар, історик, археограф, археолог, етнограф, публіцист, громадський діяч.

У 1844 р. разом з батьками мешкав у с. Гущинці Вінницького повіту, нині Калинівського р-ну Вінницької обл. Закінчив медичний (1855), історико-філологічний (1860) факультети Київського університету Св. Володимира. Автор численних праць про минуле українського народу. Палко обстоював право українського народу на розвиток національної культури. Створив київську

школу істориків, яка заклала підвалини сучасної української історичної науки. У 1869–1870 рр. взяв участь в експедиції, яка під керівництвом П. Чубинського збирала народознавчі та краєзнавчі матеріали в Київській, Подільській, Волинській, частково Полтавській, Мінській, Гродненській, Люблінській та Седлецькій губерніях. Розшуковував та досліджував пам'ятки давніх культур, у т. ч. на Вінниччині вивчав скельні дністровські печери, проводив розкопки біля с. Кальник Липовецького повіту. Знайшов городище у м. Вінниця, на лівому березі Південного Бугу. Працював канцеляристом (1863), з 1864 р. – головним редактором Тимчасової комісії для розгляду давніх актів. Протягом 20-літньої діяльності на цій посаді зібрав, відредагував і видав 8 томів документів, що стосуються історії Правобережної України 16–18 ст. – «Архив Юго-Западной России». Захистив докторську дисертацію у 1878 р. на тему «Очерк истории Великого княжества Литовского до смерти Ольгерда». З 1878 р. – ординарний професор кафедри російської історії, декан історично-філологічного факультету Київського університету Св. Володимира. З 1895 р. – заслужений ординарний професор того самого університету. Разом із М. Драгомановим видав «Исторические песни малорусского народа» в 2-х томах (м. Київ, 1874–1875) та «Політичні пісні українського народу 18–19 ст.» (ч. 1–2, 1883–1885, м. Женева). Писав поезії переважно на історичні теми, вдаючись до фольклорних традицій. Зробив вагомий внесок у розвиток української етнографії, фольклористики, філософії.

Література

1. Антонович (Antonowicz) Володимир // Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 29–34.

2. Короткий В. Антонович Володимир Боніфатійович (1834–1908) / В. А. Короткий // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2001. – Т. 1 : А. – С. 579–580 : портр.
3. Петренко О. До питання про час і місце народження В. Б. Антоновича / О. Петренко // Пульсуючі джерела. – 2009. – 24 січ. – С. 3.
4. Сюдюков І. «Неможливий для схоплення» Антонович : до 180-річчя від дня народження історика та громадського діяча, якого небезпідставно вважали «мозковим центром» українського руху другої половини ХХ століття / І. Сюдюков // День. – 2014. – 10–11 січ. – С. 11

 18.01 – 75 років тому народився **Власенко Володимир Васильович** (18.01.1949, с. Виноградне Мурованокурського, нині Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл.), військовий лікар, мікробіолог, доктор біологічних наук (1992), професор (1993).

Закінчив Українську сільськогосподарську академію (1972). Упродовж 1972–1973 рр. – військовий лікар, полковник медичної служби. З 1993 р. – професор Вінницького аграрного університету. Досліджує нові методи діагностики та лікування стафілококових інфекцій, прискореної діагностики сибірки, діагностики туберкульозу людей та тварин за краплею крові. Академік Медико-технічної академії України та Нью-Йоркської академії наук, лауреат Міжнародної премії ООН. Розробки наукової школи В. В. Власенка пройшли експертизу Всесвітньої організації охорони здоров'я та рекомендовані усім країнам світу для використання у національних програмах боротьби з туберкульозом. Нагороджений державними нагородами.

Література

1. Віцінська Я. Людина, вчений, патріот, інтелегент / Я. Віцінська // Поділ. зоря. – 2004. – 24 берез.
2. Власенко Володимир Васильович : завідувач кафедри технології переробки м'яса, молока та мікробіології Вінницького національного аграрного університету // Науковці України – еліта держави / редкол.: В. П. Шевченко [та ін.]. – Київ, 2014. – Т. 3. – С. 132 : кольор. фот.
3. Петриченко В. Ф. Власенко Володимир Васильович / В. Ф. Петриченко // Енциклопедія Сучасної України. – 2005. – Т. 4 : В – Вог. – С. 656 : портр.

19.01 – 125 років тому народився **Мерков Аркадій Михайлович** (19.01.1899, м. Новосіль, Тульської губернії, – 11.11.1971, (за ін. даними 12.11.1971; м. Москва), лікар, санітарний, демографічний статистик, доктор медичних наук (1938), професор (1933).

Закінчив Харківський медичний інститут (1923). Працював завідувачем Старобільського, згодом Вінницького окружного відділів охорони здоров'я (1923–1929). У 1934 р. став завідувачем кафедри соціальної гігієни Харківського медичного інституту, а пізніше – кафедри організації охорони здоров'я Харківського інституту удосконалення лікарів. Одночасно очолював відділ соціальної патології злоякісних новоутворень Українського онкологічного інституту (1929–1941). Упродовж 1943–1949 рр. був начальником відділу медичної статистики МОЗ СРСР й одночасно завідувачем кафедри санітарної статистики центрального інституту удосконалення лікарів. У 1949 р. брав участь у проведенні реформи медичної звітності. Того самого року був заарештований, ув'язнений за сфальсифікованим

звинуваченням. Звільнений у 1953 р., реабілітований у 1956 р. Очолював відділ статистики здоров'я населення (1955–1962), був консультантом (1963–1971) Всесоюзного НДІ організації охорони здоров'я та історії медицини.

Започаткував та організував радянську онкологічну статистику, яка вивчала захворюваність на рак та смертність від нього. Розробив принципи вибіркового методу вивчення загальної захворюваності населення; створив школу медиків-демографів; удосконалив методики санітарно-демографічного аналізу стану здоров'я населення.

Автор понад 170 наукових праць, з них 23 монографічного характеру з питань теорії, методики та історії санітарної статистики, зокрема з демографічної статистики захворюваності, статистики охорони здоров'я, соціальної гігієни та організації охорони здоров'я.

Нагороджений державними нагородами.

Література

1. Артамонова Н. О. Мерков Аркадій Михайлович / Н. О. Артамонова // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2018. – Т. 20 : Медична – Мікоян. – С. 221–222 : портр.
2. Мерков Аркадій Михайлович. Камінський Лев Семенович. Птуха Михайло Васильович : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Т. Нековаль, Г. М. Зубченко. – Київ : [б. в.], 2009. – 49 с. – (Славні імена української медичної книги: медичні бібліотеки України в особах, документах, бібліографії).
3. Нековаль В. Т. Мерков Аркадій Михайлович : до 100-річчя з дня народження (19.01.1899–11.11.1971) / В. Т. Нековаль // Статистика України. – 2008. – № 4. – С. 106–107 : фот.

28.01 – 170 років тому народився **Високович Володимир Костянтинович** (16(28).01.1854, м. Гайсин Подільської губернії, нині місто Вінницької обл. – 13(26).05.1912, м. Київ), епідеміолог, патологоанатом, мікробіолог, доктор медицини (1882), професор (1895).

Закінчив Харківський університет (1876). Із 1877 р. – прозектор військових шпиталів на Кавказі. Підвищував кваліфікацію у Харківському університеті (1879–1882), у Німеччині (1884–1886). У 1886 р. – приват-доцент, з 1887 р. – прозектор кафедри патологічної анатомії Харківського університету і одночасно завідувач бактеріологічної станції (згодом – інститут) Харківського медичного товариства, з 1895 р. – ординарний професор, завідувач кафедри анатомії Київського медичного інституту, з 1900 р. – у Київському бактеріологічному інституті: завідувач відділення щеплень.

Наукові праці присвячені питанням патологічної анатомії, епідеміології та бактеріології. Разом із І. І. Мечниковим розробив вчення про ретикулоендотеліальну систему, зокрема про фагоцитарну здатність ендотеліальних клітин при бактеріальних інфекціях. Досліджував проблеми менінгококової інфекції та туберкульозу. Вперше встановив аглютинативні властивості сироватки крові у пацієнтів, які одужують після чуми. Застосував масові щеплення проти черевного тифу. Брав участь у перших в Росії щепленнях проти сибірки та сказу. Неодноразово очолював боротьбу з епідеміями чуми і холери в Україні, Росії, Індії. Один із засновників Київського бактеріологічного інституту, Товариства боротьби із заразними хворобами. У викладанні патологічної анатомії ввів курс бактеріології.

Похований в м. Київ на Байковому кладовищі.

Література

1. Високович Володимир Костянтинович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 54–56. : портр.
2. Життя, присвячене людям : до 160-річчя від дня народження Володимира Костянтиновича Високовича / уклад. : Л. Є. Корнілова, Є. О. Корнілова, С. П. Руда, О. А. Юрчишина ; Нац. наук. мед. б-ка України ; Наук. б-ка Вінниц. нац. мед. ун-ту ім. М. І. Пирогова. – Київ, 2014. – 82 с. – (Товариство київських лікарів в особах).
3. Скрипаль І. Г. Високович Володимир Костянтинович / І. Г. Скрипаль // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2005. – Т. 4 : В – Вог. – С. 579–580 : портр.

28.01 – 130 років тому народився **Каган Соломон Соломонович** (16(28).01.1894, містечко Ладижин Гайсинського повіту Подільської губернії, нині місто Гайсинського р-ну Вінницької обл. – 17.03.1965 (за ін. даними 18.03.1965; м. Київ), гігієніст, доктор медичних наук (1935), професор (1926).

Закінчив Київський університет Св. Володимира (1919). Працював у Київському медичному інституті: завідувач кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я (1924–1928, 1934–1952). Ректор (1928–1932); завідувач кафедри соціальної гігієни та організації охорони здоров'я Дніпропетровського медичного університету. Керівник організаційно-методичного відділу Українського НДІ туберкульозу (1953–1960, нині Інститут фтизіатрії і пульмонології НАМНУ, м. Київ).

Автор понад 200 наукових праць. Напрями наукових досліджень: соціальна гігієна, санітарна статистика, демографія та історія медицини.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора,
багатьма медалями та ін. державними нагородами СРСР.
Похований в м. Київ на Байковому кладовищі.

Література

1. Каган Соломон Соломонович (1894–1965) [Електронний ресурс] // : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: (дата звернення: 08.10.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Каган Соломон Соломонович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 130–131 : портр.
3. Приходько А. М. Каган Соломон Соломонович / А. М. Приходько // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2011. – Т. 11 : Зор – Как. – С. 653 : портр.

 29.01 – 100 років тому народився **Скакун Микола Петрович** (31.01.1924, с. Уяринці, нині Вінницького р-ну Вінницької області – 29.01.2006, м. Тернопіль), фармаколог, доктор медичних наук (1961), професор (1963).

Закінчив Львівський медичний інститут (1950), де відтоді працював.

З 1957 р. – у Тернопільському медичному інституті (нині Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського): завідувач кафедри (до 1991 р.), впродовж 1991–2006 рр. – професор кафедри фармакології. Створив наукову школу тернопільських фармакологів-гепатологів. Вагомий внесок зробив у розвиток фармакогенетики. Він вперше звернув увагу на важливу роль генетичних факторів у дії лікарських засобів на організм, їх токсичність та ефективність при різноманітних захворюваннях. Ініціював вивчення гепато- і ембріотоксичності лікарських засобів та опіуму, особливо етилового спирту.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами «Знак Пошани» (1976), Вітчизняної війни 2-го ступеня (1985), Богдана Хмельницького (1999), медалями. Заслужений працівник Вищої школи УРСР (1981). Почесний академік Української академії наук національного прогресу (1996).

У березні 2006 р. Інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії Тернопільського національного медичного університету присвоєно ім'я М. П. Скакуна.

Література

1. Микола Петрович Скакун : до 75-річчя з дня народження // Ліки. – 1999. – № 1. – С. 101–102.
2. Микола Петрович Скакун – фундатор школи фармакологів // Здобутки клініч. і експерим. медицини. – 2006. – № 2. – С. 127–129.
3. Пам'яті заслуженого працівника вищої школи України, професора Миколи Петровича Скакуна // Мед. освіта. – 2006. – № 1. – С. 88–89.

Лютий

...І навіть якщо ця зима буде тривати роками,
навіть якщо світ болітиме кожним вдихом –
будь його диханням і руками,
будь голосом його, будь його сміхом.
Маєш тепер бачити за тих, хто не бачить,
Маєш тепер любити за тих, хто не любить,
Цієї зими навіть дерева стоять, неначе
вони теж втомилися, вони теж, як люди.
Будь продовженням його збитих пальців,
будь закінченням його довгих речень.
Зимове небо над вами вранці
складається з доказів і заперечень.

Сергій Жадан

 01.02 – 135 років тому (1889) відкрито земську лікарню на 15 ліжок у містечку Тульчин, нині Вінницької обл. Першим її лікарем був призначений

колезький радник Леонтій Степанович Багоцький. За перший рік діяльності земської лікарні було надано допомогу 134 хворим. Заклад постійно розвивався, розширювалася його структура. Нині – це комунальне некомерційне підприємство «Тульчинська центральна районна лікарня» Тульчинської міської ради.

Література

1. КНП «Тульчинська ЦРЛ» Тульчинської міської ради [Електронний ресурс] : вебсайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/oatqr> (дата звернення: 19.09.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 02.02 – 155 років тому народився **Ющенко Олександр Іванович** (02.02.1869 (за ін. даними – 02.12.1869), хутір Водотека поблизу містечка Глухова Чернігівської губернії, нині Сумської області – 13.06.1936, м. Харків), український психіатр, громадський діяч, дійсний член АН УРСР (з 1934 р.).

Закінчив Харківський університет (1893). Працював психіатром у містах Харків, Варшава, Санкт-Петербург, Вінниця (1893–1911). Доцент Тартуського, професор Ростовського університетів (1920–1929), науковий співробітник Українського Інституту вдосконалення лікарів й Української психоневрологічної академії у м. Харків (1932–1936).

Упродовж 1897–1900 рр. працював у Вінницькій психіатричній лікарні, яка нині носить його ім'я.

Автор понад 120 праць з питань неврозу, прогресивного паралічу у дітей; біохімічних змін при психічних захворюваннях, конституції людини, ураженнях ендокринної системи тощо. Один із засновників біохімічного напрямку в психіатрії. Член Британської психоневрологічної асоціації.

Заслужений діяч науки і техніки УРСР.

Література

1. Ідеї та ідеали академіка Олександра Ющенка // Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова : монографія / [О. А. Юрчишина, Н. М. Кравчук, Л. В. Сухарева та ін. ; Наук. б-ка ВНМУ ім. М. І. Пирогова]. – Вінниця, 2020. – С. 104–110 : фот.
2. Олександр Ющенко [Електронний ресурс] // Комунальне некомерційне підприємство «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка Вінницької обласної Ради» : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nqunj> (дата звернення: 03.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
3. Мізрухін І. Академік Ющенко / І. Мізрухін, О. Чайка // Молодий медик. – 1969. – 12 груд. (№ 41). – С. 2
4. Ющенко Олександр Іванович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 316–317 : портр.
5. Ющенко Олександр Іванович // Червяк П. І. Медицина України та Польщі – поєднання долями : біобібліогр. довід. / П. І. Червяк ; ред. Т. А. Остапенко. – Київ : Фенікс, 2021. – С. 262–263 : портр.

 09.02 – 110 років тому народився **Мельник Марко Никифорович** (09.02.1914, с. Лозовата, нині Гайсинського р-ну Вінницької обл. – 02.11.1997, м. Київ), епідеміолог, доктор медичних наук (1972), професор (1974).

Закінчив Одеський медичний інститут (1939), де впродовж 1962–1963 рр. працював завідувачем кафедри організації охорони здоров'я. З 1946 р. – старший епідеміолог Одеського районного відділу охорони здоров'я. Заступник Міністра охорони здоров'я УРСР, головний санітарний лікар УРСР (1963–1973); директор (1973–1981), керівник лабораторії імунохімії, експериментально-виробничої лабораторії (1981–1987). З 1987 р. – консультант Київського НДІ епідеміології та інфекційних хвороб.

Наукові дослідження: організація охорони здоров'я, протиепідеміологічна та санітарна безпека УРСР. Зробив вагомий внесок у протиепідеміологічне та санітарне забезпечення країни, покращення матеріально-технічної бази санітарно-епідеміологічних станцій (СЕС) та закладів епідеміологічного профілю, розширення лікувально-профілактичної мережі.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений державними та бойовими нагородами СРСР. Заслужений діяч науки УРСР (1983).

Література

1. Ракша-Слюсарева О. А. Мельник Марко Никифорович / О. А. Ракша-Слюсарева [Електронний ресурс] // Енциклопедія Сучасної України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/mfjrf> (дата звернення: 08.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

🚩 **10.02 – 70 років** тому народилася **Деген Ніна** (10.02.1954, м. Вінниця), психіатр, психотерапевт, доктор медичних наук (1997).

Закінчила Ленінградський медичний інститут (1977). Працювала в неврологічних клініках Ленінграда (1978–1988). Головний лікар психіатричної клініки м. Бад-Зоден, головний консультант психіатричної клініки м. Келькгайм (Німеччина). Член ради Європейських товариств психіатрії і психотерапії. Організатор і Президент Європейської асоціації Інститутів медичної та психосоціальної реабілітації. Почесний доктор Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (1999).

Автор понад 180 наукових праць, численних патентів на методи лікування. Мешкає у м. Франкфурт-на-Майні. Напрями наукової діяльності: психіатрія і психосоціальна реабілітація осіб, що постраждали від фізичного чи психічного насильства, зокрема, емігрантів з колишнього СРСР та жертв Голокосту.

Література

1. Влох І. Деген Ніна / І. Влох // Зіменковський Б. С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2009 : 225 років від дня засн. мед. ф-ту Львівського ун-ту / Б. С. Зіменковський, М. Р. Іжегоцький, О. Д. Луцик. – Вид. 2-ге, доопрац. і випр. – Львів, 2009. — С. 101.
2. Nina Degen [Електронний ресурс] // LinkedIn : [соцмережа]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/mgcbt> (дата звернення: 10.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

🚩 **20.02 – десята річниця (20.02.2014) початку російської збройної агресії проти України.** У зону бойових дій вінницькі медики почали виїжджати ще навесні 2014 р. – у складі лікарсько-сестринських бригад. Згодом зі спеціалістів

військово-медичного клінічного центру Центрального регіону, розташованого у Вінниці, було сформовано 59-й військовий мобільний госпіталь. Наприкінці травня 2014 р. більше сотні лікарів разом технікою та обладнанням вирушили з Вінниці на схід України. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну більше тисячі вінницьких медиків були мобілізовані до ЗСУ. Понад сотню з них пішли рятувати життя на передовій – добровольцями. Багато лікарів надають медичну допомогу вахтовим методом на деокупованих територіях. А ті, хто залишилися на місцях, рятують життя в тилу. Медики Вінниччини з початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну прийняли тисячі поранених та скалічених внаслідок бойових дій. Працювати у посиленому режимі продовжують і зараз.

Література

1. Федоренко О. «Краще б не мали такого досвіду, але доводиться»: як вінницькі лікарі працюють у тилу і на передовій» [Електронний ресурс] / О. Федоренко // Суспільне. Новини : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/lzrmb> (дата звернення: 21.03.13), вільний. – Назва з титул. екрана.

 29.02 – 120 років тому народився **Глузман Фішель Абрамович** (29.02.1904, м. Могилів, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 20.05.1987, м. Київ), патофізіолог, доктор медичних наук (1959), професор (1969).

Закінчив Київський медичний інститут (1933), де й працював упродовж 1933–1941 та 1945–1960 рр. Під час Другої світової війни – військовий лікар. Упродовж 1960–1980 рр. працював у Київському НДІ гематології та переливання крові, де 1969 р. був завідувачем відділу патологічної фізіології.

Вивчав реактивність організму за умов розвитку злоякісних пухлин і патології кровотворення, а також вторинну хворобу при трансплантації кісткового мозку.

Література

1. Базиленко О. М. Глузман Фішель Абрамович / О. М. Базиленко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод – Гн. – С. 679 : портр.

Березень

Що беруть в евакуацію жінки?
Хустку із зображенням
морського узбережжя
і маяком (згадати про вкрадений дім),
губну помаду відтінку heart breaker,
хоча серце розбили
ще коли розчинявся Київ,
зошит в якому записано
про перебіг подій,
починаючи з восьмого дня,
безкінечного 24-го лютого,
мереживну білизну,
теплі шкарпетки,
два літри води,
любимого пса,
ненависть до ворога,
тривогу і страх.

Ілона Червоткіна

 20.03 – 65 років тому народилася **Омельянчик Людмила Олександрівна** (20.03.1959, с. Горбанівка Вінницького р-ну, Вінницької обл.), провізор, доктор фармацевтичних наук, професор.

Закінчила з відзнакою Житомирське фармацевтичне училище (1977), Запорізький державний медичний інститут (1982).

Працювала асистентом кафедри фармакогнозії Запорізького державного медичного інституту (1985–1989). З 1989 р. – у Запорізькому державному університеті (нині національний університет): старший науковий співробітник науково-дослідної частини (1989–1990), доцент кафедри загальної та біологічної хімії (1991–1992), завідувач кафедри біохімії та імунології з курсом хімії (1992–2001), декан біологічного факультету (1994–1997), проректор з навчальної роботи (1997–2000). З 2003 р. – професор кафедри загальної та прикладної екології, з 2004 р. – декан біологічного факультету, завідувач кафедри хімії Запорізького національного університету. Очолює наукову школу за напрямом «Біологічна хімія». Напрями наукових досліджень: пошук біологічно активних речовин синтетичного та рослинного походження.

Академік Академії наук вищої освіти України. Відмінник освіти України (1995). Нагороджена Подякою Кабінету Міністрів України (2006), медаллю Ярослава Мудрого АН ВО України (2016), ювілейною медаллю «За розвиток Запорізького краю» (2007), грамотами Міністерства освіти і науки України (2004, 2008, 2014).

Література

1. Генчева В. І. Омельянчик Людмила Олександрівна [Електронний ресурс] / В. І. Генчева // Енциклопедія Сучасної України :

- [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nidva> (дата звернення: 11.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Омельянич Людмила Олександрівна [Електронний ресурс] // Запорізький національний університет : офіц. сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2KYSeUo> (дата звернення: 21.10.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 25.03 – 125 років тому народився **Бровко Тарас Федорович** (25.03.1899, містечко Ладижин, нині місто Вінницької обл. – ?), військовий лікар. Учасник Другої світової війни. Капітан медичної служби Ярославського гарнізону. Заарештований 21 квітня 1944 р. Звинувачений за ст. 58-10 ч. 2 КК РРФСР. За вироком військового трибуналу Центральних установ і частин ВМФ 26 червня 1944 р. засуджений на 10 років виправно-трудових таборів. Реабілітований 7 грудня 1961 р.

Література

1. Бровко Тарас Федорович [Електронний ресурс] // Національний банк репресованих : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nrrsv> (дата звернення: 27.09.23), вільний. – Назва з титул. екрана.
2. Бровко Тарас Федорович // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 247.

29.03 – 195 років тому народився **Лазаревич Іван Павлович** (17(29).03.1829, м. Могилів, нині м. Могилів-Подільський, Вінницької обл. – 26.02(10.03).1902, м. Санкт-Петербург), відомий акушер-гінеколог, професор, творець акушерських інструментів.

Закінчив медичний факультет Київського університету (1853). Працював в акушерській клініці професора О. П. Матвєєва. У 1862–1887 рр. – професор Харківського університету. Організував у м. Харків Повивальний інститут для підготовки акушерок (1869). Одним із перших висловив думку про те, що пологи є рефлекторним актом і залежать від стану центральної нервової системи породіллі. Займався питаннями знеболювання пологів. Уперше в Росії поклав в основу викладання акушерства систематичне вивчення анатомії й фізіології жіночого організму. Написав фундаментальну працю «Курс акушерства» (1892). Створив ряд інструментів, які ввійшли в акушерську практику. Особливо відомі запропоновані ним прямі акушерські щипці (1865).

За щипці й атлас гінекологічних та акушерських інструментів був нагороджений Золотою медаллю на міжнародній виставці в м. Лондоні (1873). Був почесним членом наукових акушерських товариств Росії та деяких європейських країн.

Література

1. Іван Павлович Лазаревич – поет акушерства / підгот. Л. Маринжа // Медична газета «Здоров'я України ХХІ ст.». – 2012. – Листоп. (№ 21). – С. 72 : портр.
2. Лазаревич Іван Павлович (1829–1902) // Грандо О. Визначні імена в історії української медицини / О. Грандо. – Київ, 1997. – С. 230–231.

3. Лазаревич Іван Павлович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 176 : портр.
4. Перцева Ж. М. Лазаревич Іван Павлович / Ж. М. Перцева // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2016. – Т. 16 : Куз – Лев. – С. 460 : портр.
5. Скорук П. М. Іван Павлович Лазаревич // Ми – Могилівчани! / П. М. Скорук. – Вінниця, 2021. – С. 622 : фот.

Квітень

ЖИВУ...

Живу, бо як же ще? Таки живу, бо мушу...
Довкола все летить, і плаче, і росте.
Який високий день, а не підніме душу.
Який весняний світ, а слово вже не те.

Хіба що вітерець ось коміра розхристав –
то, певно, з далини щось душу обняло –
із далини, де все іще таке врочисте,
як слово журавель і слово джерело.

Сергій Осока

 07.04 – 75 років тому народився **Слободянюк Микола Миколайович** (07.04.1949, с. Дерешова Муровано-куриловецького р-ну Вінницької обл.), доктор фармацевтичних наук, професор.

Закінчив Київське медичне училище № 2 (1968), фармацевтичний факультет Запорізького медичного інституту (1975), Запорізький інститут патентування (1980), Харківський державний економічний університет (2001).

Працював завідувачем фельдшерсько-акушерського пункту в с. Перекоринці Мурованокуриловецького району Вінницької обл. (1968); начальником аптеки однієї з військових частин (1968–1970); завідувачем аптеки № 14 в м. Ніжин Чернігівської обл. (1975); асистентом кафедри технології Запорізького медичного інституту (1978); старшим викладачем (1985), доцентом (1987) кафедри організації та економіки фармації факультету підвищення кваліфікації провізорів, проректором з економічних питань (1993–1994). Доцент (1992), професор (з 2004 р.) кафедри менеджменту та маркетингу у фармації Національного фармацевтичного університету.

Автор численних наукових та навчально-методичних праць, авторських свідоцтв. Співавтор багатьох лікарських препаратів серцево-судинної, протизапальної, антимікробної, антигіпертензивної та антигіпоксичної дії, які випускаються провідними фармацевтичними підприємствами України.

Напрями наукових досліджень: управління торговельними марками, оцінка споживацьких переваг, конкурентних позицій, ринкового потенціалу та конкурентоспроможності лікарських препаратів; оптимізація пошуку та прогнозування соціальної необхідності, медичної доцільності та комерційної ефективності

промислового виробництва ліків. Брав участь у розробці проєктів ряду державних нормативних документів, галузевих положень та правил.

Лауреат ВДНГ СРСР та України. Нагороджений нагрудним знаком «Винахідник СРСР».

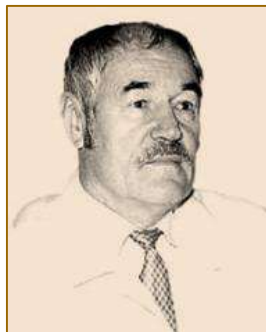
Література

1. Слободянюк Микола Миколайович [Електронний ресурс] // Національний фармацевтичний університет : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nglyh> (дата доступу: 17.11.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Слободянюк Микола Миколайович [Електронний ресурс] // Фармацевтична енциклопедія : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/2Quyjkj> (дата доступу: 17.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

 08.04 – 85 років тому народився **Костюк Анатолій Никифорович** (08.04.1939, с. Клебань Тульчинського р-ну Вінницької області), ортопед-травматолог вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук.

Закінчив Київський медичний інститут (1965). З 1998 р. – завідувач відділу експериментального виробництва, з 2011 р. – лікар консультативно-поліклінічного відділу Інституту травматології та ортопедії НАМН України.

Автор понад 90 наукових праць, 12 патентів на винаходи, 4 авторських свідоцтв. Розробив апарати на основі стержнів для лікування переломів довгих кісток, які згодом отримали назву «апарати Костюка», які дозволяють успішно лікувати найскладніші переломи, у т. ч. вогнепальні й відкриті при поєднаній травмі та множинних переломах. Активно залучається до консультативно-лікувального процесу в

Центральному клінічному госпіталі Державної прикордонної служби України та інших госпіталях України.

Нагороджений орденом «Знак Пошани», медалями, Почесною грамотою Верховної Ради України, Подякою міського голови м. Львів за глибокий вияв доброти, жертковності та людяності під час надання допомоги потерпілим у авіакатастрофі на Скнилівському летовищі.

Література

1. Костюк Анатолій Никифорович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/2CC8xEH> (дата доступу: 13.10.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Костюк Анатолій Никифорович // Літопис травматології та ортопедії. – 2015. – № 1/2. – С. 10–11.
3. 75 років від дня народження Анатолія Никифоровича Костюка // Імена в медицині у відгомоні часу. 2014 рік (перша частина) : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк. – Київ, 2013. – С. 69.

 20.04 – 95 років тому народився **Трикуленко Володимир Васильович** (20.04.1929, м. Вінниця – 28.05.2008, м. Немирів Вінницької обл.), лікар, в'язень нацистських концентраційних таборів періоду Другої світової війни.

З жовтня 1941 р. до грудня 1942 р. був активним членом підпільної молодіжної організації у Вінниці. У грудні 1942 р. був заарештований. Перебував у концентраційних таборах смерті: Янівський (грудень 1942 – березень 1943); Освенцим-Бжезінка (Аушвіц II і Моновіци-Аушвіц III) (березень 1943 – квітень 1944); концтабір № 39 (травень 1944 – травень 1945). Брав

активну участь у Русі Опору. Був звільнений радянськими військами. Пройшов перевірку в перевірково-фільтраційному таборі в м. Мостиська Дрогобицької обл. (нині Львівської обл.).

У повоєнний час закінчив Львівський медичний інститут, здобув фах лікаря-терапевта. Працював викладачем у Львівському медичному училищі, лікарем у м. Херсон, в м. Лімбажі в Латвії. Згодом – на Вінниччині: у м. Немирів очолював амбулаторію залізничної станції, у с. Жорнища очолював лікарську амбулаторію, викладав терапію у Гайсинському медичному училищі, працював головним лікарем Гушинецької лікарні (мікрорайон Кучері) нині Хмельницького р-ну.

У 1986 р. отримав посвідчення та нагрудний знак «Ветеран війни». Нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (1999), ін. державними нагородами.

Література

1. Юрчишина О. А. Лікар Трикуленко: дитина супроти війни, або бути почутим / О. А. Юрчишина // Усна історія: теорія, практика та перспективи : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. 25–26 жовт. 2022 р., м. Вінниця. – Вінниця, 2022. – С. 130–135. – Електрон. версія: <http://surl.li/mgkee>.

 24.04 – 100 років тому народився **Зеленюк Олексій Миколайович** (24.04.1924, с. Жабокрич Крижопільського, нині Тульчинського р-ну Вінницької обл. – 27.11.2004, м. Львів), хірург, учасник національно-визвольної боротьби ОУН і УПА.

Закінчив Одеський медичний технікум (1940), продовжив навчання у Львівському медичному інституті.

З 1944 р. підпільно працював лікарем-хірургом у с. Камінь на Стрийщині у підпільному шпиталі УПА (псевдонім «Пастер»). У лютому 1947 р. був заарештований органами НКВС, засуджений на 10 років ув'язнення, покарання відбував у таборах ГУЛАГу в м. Інта (Комі, РФ). У 1964 р. вступив повторно до Львівського медичного інституту, закінчивши навчання у 1971 р. Працював лікарем-хірургом на Львівщині.

Похований на Личаківському цвинтарі в м. Львів.

Література

1. Ганіткевич Я. В. Зеленюк Олексій Миколайович / Я. В. Ганіткевич, А. М. Подолинний // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 10 : 3 – Зор. – С. 514.
2. Зеленюк О. З пережитого... Спогади = My dygone years. Memoirs / О. Зеленюк ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ін-т літературознав. студій, Наук. б-ка. – Львів, 2003. – 120 с. : фото іл. – (Серія «Мемуари і документи» ; число 3).
3. Зеленюк Олексій Миколайович // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 68–69 : портр.

 26.04 – 75 років тому народився **Стасюк Анатолій Миколайович** (26.04.1949, с. Гушинці, нині Хмільницького р-ну Вінницької обл.), лікар, краєзнавець.

Закінчив Вінницьке медичне училище, Тернопільський медичний інститут (1978).

Працював у дільничній сільській лікарні в с. Глинськ, фельдшером

відділення швидкої медичної допомоги у м. Калинівка, нині Хмельницького р-ну на Вінниччині; лікарем відділення швидкої та невідкладної допомоги Деражнянської районної лікарні Хмельницької обл.

Досліджує історію медицини Вінниччини. Автор кількох книг про рідний край: «Казали моя мама...» (Тернопіль, 1980), «На скрижалях історії» (Вінниця, 2017).

Література

1. Стасюк А. М. На скрижалях історії / А. М. Стасюк. – Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. – 374 с. : фот. – (Моя Вінниччина ; вип. 15).

Травень

Коли буде весна і прийде тепло,
хочу дарувати тобі букети,
але спершу нехай наша ППО
зіб'є усі ворожі ракети.

Хочу зустрічати тебе на пероні,
в річці вечірній з тобою купатися,
але мені потрібно в тероборону,
а тобі – евакуюватися.

Коли буде літо і тиша у двориках,
хочу пестити тебе на світанку,
але спершу нехай кінчені орки
згорять у своїх довбаних танках.

Ніхто не забуде майбутнє життя,
ніхто не стане смиренним,
чекаємо виходу з укриття,
цілуємося під сиренами.

Павло Коробчук

02.05 – 80 років тому народився **Поліщук Микола Єфремович** (02.05.1944, с. Лип'ятин Хмельницького р-ну Вінницької обл.), доктор медичних наук (1986), професор (1991).

Закінчив медичний факультет Ужгородського державного університету (1969).

Працював клінічним ординатором (1970–1972), аспірантом (1972–1974), лікарем-нейрохірургом (1974), асистентом кафедри нейрохірургії Київського інституту удосконалення лікарів (1974–1983), старшим науковим співробітником Київського НДІ нейрохірургії (1983–1992), директором клініки невідкладної нейрохірургії, заступником генерального директора Науково-практичного об'єднання швидкої медичної допомоги та медицини катастроф (1992–1995). З липня 1993 р. – завідувач кафедри нейрохірургії Київської медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Міністр охорони здоров'я України (2005). Президент Всеукраїнської громадської асоціації боротьби з інсультами. Головний редактор журналу «Судинні захворювання головного мозку». Член-кореспондент АМН України (1997), член Ради НСНУ (з липня 2005 р.); голова Національної ради з питань охорони здоров'я населення України (з 2007 р.), радник Президента України (2008–2010). Народний депутат України 4-го скликання. Президент Товариства Червоного Хреста України (з 2021 р.).

Автор (співавтор) численних наукових праць, зокрема багатьох монографій та винаходів.

Заслужений діяч науки і техніки України (1994). Нагороджений орденами Святого Володимира, князя Ярослава Мудрого 5-го ступеня (2004), Нестора Літописця, Почесний громадянин м. Київ. 30 травня 2023 р. у Мадриді королева

Іспанії Летиція вручила М. Є. Поліщуку Золоту медаль Червоного Хреста за високий рівень надання Червоним Хрестом України гуманітарної допомоги населенню України в критичних ситуаціях

Література

1. Микола Єфремович Поліщук : (до 60-ліття з дня народження) // Укр. нейрохірург. журн. – 2005. – № 1. – С. 74–75.
2. Микола Поліщук лікар, вчений, політик : до 60-річчя від дня народження / Київ. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика ; під ред.: В. І. Цимбалюка, Л. Л. Поліщук. – Київ : [б. в.], 2004. – 248 с. : кольор. іл. – Бібліогр.: с. 171–215.
3. Поліщук М. Є. Ще тільки 70! : (роздуми) / М. Є. Поліщук. – Вінниця : Нова книга, 2014. – 304 с.
4. Вітаємо професора Миколу Єфремовича Поліщука з нагородою! [Електронний ресурс] // The State Institution Romodanov Neurosurgery Institute National Academy of Medical Sciences of Ukraine : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/oaunv> (дата доступу: 07.12.2023), вільний. – Назва з екрана.

 09.05 – 200 років тому народився **Кнотте Адольф** (09.05.1824, м. Вінниця – 30.06.1887, м. Київ), лікар.

Навчався у Вінницькій гімназії. У 1848 р. закінчив з відзнакою медичний факультет Київського університету Св. Володимира.

З 1849 р. – ординатор хірургічної клініки університету. З 1850 р. – лікар у Верхівні, в маєтку Ганських, де практикував разом з батьком. На дворянських виборах у Кам'янці-Подільському (1856) був обраний попечителем запасних магазинів Вінницького повіту. У зв'язку з Січевим повстанням переїхав до Пензенської губернії, через рік – до Катеринослава, де перебував 16 років. Свою діяльність у місті розпочав з будівництва костюлу, в якому пізніше був синдиком. Окрім

того безоплатно виконував обов'язки лікаря місцевої жіночої гімназії та Товариства добродійності, був головою санітарного комітету та віце-головою лікарського товариства. Активний член численних добродійних товариств. Заснував і протягом багатьох років очолював товариство для надання допомоги незаможним ученицям місцевої жіночої гімназії. Був міським радником і почесним мировим суддею. У 1886 р. повернувся до м. Київ, де раптово помер.

Література

1. Гужва З. Г. Розвиток санітарно-профілактичного напрямку земської медицини Катеринославської губернії (2-га половина 19 ст. – 1917 р.) : автореф. дис... канд. мед. наук: 14.02.04 / Гужва Зінаїда Григорівна ; Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика. – Київ, 2007. – Про А. Кнотте. – С. 12, 17, 22.
2. Кнотте (Knothe) Адольф Фердинанд // Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 279–280.

 13.05 – 155 років тому народився **Країнський Микола Васильович** (01(13).05.1869, м. Київ – 19.07.1951, м. Харків), психіатр, доктор медицини (1896), професор.

Закінчив Харківський університет (1893). З 1894 р. працював у клініці П. Ковалевського, упродовж 1896–1998 рр.

– старшим лікарем Харківської психіатричної лікарні, розробив проєкт її реорганізації, будівництва нового приміщення і пансіонату. Директор Новгородської (1899–1901, Російська імперія), Вінницької (1901–1902), Віленської (1902–1905; нині м. Вільнюс) окружних психіатричних лікарень. У 1905 р. відправлений у відставку із заборonoю працювати на державній службі. З 1915 р. – консультант Червоного Хреста, працював

у психіатричних установах з евакуації душевнохворих воїнів. У 1917 р. – приват-доцент кафедри неврології і психіатрії Київського університету Св. Володимира. У 1918 р. мешкав у Криму, під час епідемії висипного тифу евакуйований до м. Новоросійськ (нині Краснодарського краю, РФ), згодом – у Грецію. З 1921 р. – професор кафедри психіатрії в Загребі; з 1928 р. – професор кафедри психіатрії та експериментальної психології Белградського університету; згодом – лікар у таборах для переміщених осіб у м. Франкфурт-на-Одері (Німеччина). У 1947 р. повернувся в Україну, працював в Українському психоневрологічному інституті (нині Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМНУ, м. Харків), зокрема з 1950 р. очолював клініку.

Обґрунтував токсичну природу епілепсії, вважаючи, що в крові хворих накопичується токсична речовина – карбоміновокислий амоній, який викликає епілептичні напади. За працю, присвяченій цій проблемі, отримав нагороду Брюссельської Академії наук (1901) та премію Нью-Йоркського товариства з вивчення епілепсії (1902). Нагороджений премією ім. Й. Мочутковського (1914).

Література

1. Кальницька Ю. С. Соціально-психологічні ідеї в науковій спадщині українського психіатра М. В. Країнського / Ю. С. Кальницька // Психологічні науки: проблеми і здобутки. – 2011. – Вип. 2. – С. 94–104.
2. Ключко В. Л. Вінницька психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка. 1897–1997 : (істор. нарис) / В. Л. Ключко. – Вінниця : Віноблдрукарня, 1997. – Про М. В. Країнського. – С. 14–16.
3. Країнський Микола Васильович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 135 : портр.

4. Перцева Ж. М. Країнський Микола Васильович / Ж. М. Перцева // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2014. – Т. 15 : Кот – Куз. – С. 169 : портр.

 22.05 – 145 років тому народився **Стаховський Микола Ананійович** (22.05.1879, с. Стетківці Волинської губернії, нині Чуднівського р-ну Житомирської обл. – 07.12.1948, м. Прага), лікар, дипломат, громадський діяч, художник, книжковий графік.

У 1904 р. закінчив медичні студії у м. Варшава. Упродовж 1904–1905 рр. працював для Червоного Хреста у м. Мукден (нині м. Шеньян, Китай), у Маньчжурії. Упродовж 1906–1908 рр. удосконалював лікарську майстерність у Парижі. Працював лікарем у м. Вінниця (1909–1914), м. Проскурів (нині м. Хмельницький) (1914–1917). У м. Вінниця в серпні 1919 р. – січні 1920 р. в приміщенні його будинку діяв український клуб «Рідна хата», заснований вояцтвом Української Галицької Армії. У травні 1917 р. був призначений губернським комісаром Поділля. У 1919 р. – першим головою дипломатичної місії Української Народної Республіки у Великій Британії. Згодом займався лікарською справою у Парижі (1920–1922), Берліні (1922–1923), Берегове на Закарпатті (1924–1939), де був також одним із провідних організаторів українського культурного життя. Упродовж 1939–1945 рр. працював у м. Румбурк (нині Чехія). Автор статей на медичну тематику.

В м. Вінниця зберігся будинок М. Стаховського, приклад українського архітектурного модерну. Нині на території його садиби – відомча поліклініка. Похований на Ольшанському цвинтарі у м. Прага.

Література

1. Перший професійний лікар-отоларинголог Вінниці // Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова : монографія / [О. А. Юрчишина, Н. М. Кравчук, Л. В. Сухарева та ін. ; Наук. б-ка ВНМУ ім. М. І. Пирогова]. – Вінниця, 2020. – С. 130–135 : фот.
2. Стаховський Микола // Енциклопедія українознавства. Словникова частина / гол. ред. В. Кубійович. – Париж ; Нью-Йорк, 1976. – Т. 8. – С. 3042.
3. Стаховський Микола Ананійович // Червяк П. І. Медицина України та Польщі – поєднання долями : біобібліогр. довід. / П. І. Червяк ; ред. Т. А. Остапенко. – Київ : Фенікс, 2021. – С. 212 : портр.
4. Трембіцький А. А. Громадсько-просвітницька професійна діяльність Миколи Стаховського (1879–1948) / А. А. Трембіцький, А. М. Трембіцький // Наукові записки : зб. наук. пр. Сер. Історія / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського; за заг. ред. П. С. Григорчука. – Вінниця, 2013. – Вип. 21. – С. 114–123.

✚ **31.05 – 100 років** тому народився **Гудзь Петро Захарович** (31.05.1924, с. Троща Липовецького, нині Вінницького р-ну, Вінницької обл. – 07.12.1982, м. Київ), стоматолог, доктор медичних наук (1968), професор (1969).

Закінчив Київський медичний стоматологічний інститут (1951).

Працював у Київському медичному інституті. Упродовж 1959–1982 рр. – завідувач кафедри анатомії Київського інституту фізичної культури (нині Національний університет фізичного виховання і спорту України).

Один із основоположників учення про морфологічні основи адаптації організму до великих тренувальних навантажень – описав закономірності змін форми, розмірів і

якості м'язових волокон, висунув і довів концепцію про можливість розщеплення м'язового волокна, що є одним із механізмів робочої гіпертрофії м'язів під дією тренувальних впливів. Дослідження, здійснені Гудзем та його учнями, дозволили виявити закономірності адаптаційних морфологічних змін кісток, м'язів і систем організму, що обслуговують рухову діяльність в умовах застосування значних фізичних навантажень. Одним із напрямів його наукової діяльності була також біомеханіка спорту.

Література

1. Наукові школи [Електронний ресурс] : [є про проф. П. З. Гудзя] // Національний університет фізичного виховання і спорту України : вебсайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nitwh> (дата доступу: 10.10.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Новохацький А. І. Гудзь Петро Захарович / А. І. Новохацький, В. О. Климчук // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г – Ді. – С. 105–106 : портр.

Червень

Літо не відчувається. Відчувається війна.
Відчувається лють. Відчувається милосердя.
Відчувається смерть тих, хто уже не відчує смерті.
Не відчувається ні хріна.

Літо не відчувається. Відчувається лютий.
Дитячі голоси зливаються у рожевий шум.
Голос не відчувається. Щоб почути себе – пишу.
Відчувається вибух. Розбігаються люди.

Не діють сльози. Не працюють амулети.
Небо не відчувається. Висить без сенсу.
На ньому єдина хмарка, що затуляє сонце.
І та – від збитої ракети.

Павло Коробчук

02.06 – 120 років тому народився **Волошин Яків Маркович** (02.06.1904, м. Вінниця – 18.05.1967, м. Одеса), хірург, доктор медичних наук (1945), професор (1946).

Закінчив Київський медичний інститут (1926). З 1932 р. працював доцентом в Українському інституті удосконалення лікарів (м. Харків). Під час Другої світової війни – військовий лікар; упродовж 1944–1946 рр. – в Узбецькому інституті удосконалення лікарів (м. Ташкент); упродовж 1946–1967 рр. – завідувач кафедри факультетської хірургії Одеського медичного інституту.

Автор 75 наукових праць, 1 монографії. Вивчав питання профілактики та комплексного лікування раку молочної залози, жовчного міхура, шлунка; описав особливу форму фіброзопластичного перитоніту; запропонував метод видалення чужорідних тіл під контролем рентгенівського екрана; розробив оригінальну методику лікування пневмококового перитоніту.

Заслужений діяч науки УРСР.

Література

1. Білоконенко С. П. Волошин Яків Маркович / С. П. Білоконенко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 5 : Вод – Гн. – С. 125–126 : портр.
2. Волошин М. Яків Волошин. Вони залишили слід в історії Одеси [Електронний ресурс] / М. Волошин // Facebook : [соцмережа]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nraea> (дата звернення: 10.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
3. Волошин Яків Маркович (1904–1967) // Буремні військові роки в особах Одеського медичного інституту (1941–1945 рр.): до 70-річчя Перемоги : стислий біограф. довід. / уклад.: Я. В. Швидка, [та ін.] ; передм. : Н. В. Гаріна, О. О. Романюк. – Одеса, 2015. – С. 17.

4. Волошин Яків Маркович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 62 : портр.

 14.06 – 100 років тому народився **Ухов Олександр Якович** (14.06.1924, с. Бронниця Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. – 26.11.1999, м. Львів), доктор медичних наук (1977), професор (1978).

Закінчив Станіславський медичний інститут (1951). Працював терапевтом (1951–1952); головним лікарем (1952–1954) санаторію № 4 м. Трускавець Львівської обл. Клінічний ординатор кафедри інфекційних хвороб (1954–1956); асистент (1956–1963), доцент (1963–1974), завідувач (1974–1976) кафедри епідеміології; завідувач (1976–1990), професор (1990–1995) кафедри мікробіології; декан стоматологічного факультету (1965–1967) Львівського медичного інституту.

Автор численних наукових і навчально-методичних праць. Напрями наукових досліджень; вивчення особливостей крайової епідеміології, нозогеографії, диференційної діагностики, профілактики черевного тифу і паратифів у західному регіоні України; питання етіології гострих і хронічних пневмоній; проблеми раневої інфекції при травмах і застосуванні ультразвукової і лазеротерапії.

Література

1. Гриновець В. С. Науковець і педагог професор Ухов Олександр Якович / В. С. Гриновець, Ю. І. Шашков // XVII Конгрес Світової федерації українських лікарських товариств: матеріали Міжнар. наук. конгресу, м. Тернопіль, 20–22 верес. 2018 р. – Тернопіль, 2018. С. 302–303.

2. Данилейченко В. Ухов Олександр Якович / В. Данилейченко // Зіменковський Б. С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2009 : 225 років від дня засн. мед. ф-ту Львівського ун-ту / Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, О. Д. Луцик. – Вид. 2-ге, доопрац. і випр. – Львів, 2009. — С. 327–328 : портр.

 15.06 – 85 років тому народився **Клішевич Борис Антонович** (15.06.1939, с. Комсомольське, нині с. Махнівка Хмельницького р-ну Вінницької обл.), патолог, доктор медичних наук (1992), професор (2003).

Закінчив Тернопільський медичний інститут (1962), Військово-медичну академію в Ленінграді (нині м. Санкт-Петербург; 1971).

З 1962 р. працював лікарем. Впродовж 1979–1980 рр. та 1986–1992 рр. – викладач Військово-медичної академії; з 1993 р. – в Українській військово-медичній академії (м. Київ): начальник Військово-медичного інституту (до 1997 р.), відтоді – професор кафедри військової хірургії.

Наукові дослідження: клінічна патологія, організація лікувально-евакуаційного забезпечення збройних сил України в мирний і воєнний час, проблеми військово-медичної науки й освіти в Україні.

Література

1. Котуза А. С. Клішевич Борис Антонович / А. С. Котуза // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13 : Киї – Кок. – С. 344–345 : портр.

✚ **22.06 – 110 років** тому народився **Ігнатенко Іван Овсійович** (22.06.1914, с. Пасицели Балтського повіту Одеської губернії, нині село Балтського р-ну Одеської обл. – 09.11.1988, м. Миргород), курортолог.

Учасник Другої світової війни. З 1952 р. – директор Будинку відпочинку, нині ДП «Клінічний санаторій «Авангард» ПРАТ «Укрпроф-оздоровниця» у м. Немирів на Вінниччині. Упродовж 1963–1984 рр. – директор курорту «Миргород».

Нагороджений орденами Червоної Зірки, Жовтневої революції, Червоного Трудового Прапора, ін. державними нагородами. Його ім'ям названа одна із вулиць у м. Миргород. Почесний громадянин цього міста.

Література

1. Ігнатенко Іван Овсійович (22.06.1914–1988) [Електронний ресурс] // МістаUA : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nivuc> (дата доступу: 15.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Ігнатенко Іван Овсійович // Засновники та визначні діячі курортів України / за ред. М. В. Лободи. – Київ, 2011. – С. 118.

✚ **24.06 – 95 років** тому народився **Штабський Борис Михайлович** (24.06.1929, м. Вінниця – 02.04.2017, м. Львів), гігієніст, токсиколог, доктор медичних наук, професор.

Закінчив лікувальний факультет Львівського державного медичного університету (1956).

Працював старшим лаборантом, асистентом, доцентом кафедри загальної гігієни того самого

закладу (1956–1976). У 1977 р. перейшов на кафедру гігієни харчування з курсом гігієни дітей та підлітків, де з 1980 р. працював професором, а з 1982 р. – завідувачем кафедри.

Наукові дослідження пов’язані з розробкою фундаментальних методологічних проблем вивчення токсичності та небезпечності шкідливих хімічних речовин і їх гігієнічного нормування в об’єктах навколишнього середовища та харчових продуктах. Вперше ввів принципово нову залежність дозастатус на підставі діагностики передпатологічних станів у токсикологічному експерименті, розвинув методичні підходи до регламентації речовин шкірно-резорбтивної дії у воді водойм та вивчав процеси трансформації при обґрунтуванні нормативів ксенобіотиків у водному середовищі.

Автор понад 400 наукових праць, у т. ч. 8 монографій і довідників (у співавторстві), 6 підручників і довідників, 2 авторських свідоцтв на винаходи, понад 50 гігієнічних нормативів ксенобіотиків у воді водойм та добових раціонах харчування.

Нагороджений премією імені Ю. С. Кагана Українського наукового товариства токсикологів, ін. державними нагородами.

Література

1. Гжегоцький М. Р. Наукова діяльність доктора медичних наук, професора Бориса Михайловича Штабського : (до 85-річчя з дня народження) / М. Р. Гжегоцький, В. І. Федоренко // Актуальні проблеми профілактичної медицини : зб. наук. праць. – Львів, 2014. – Вип. 11. – С. 4–8.
2. Пам’яті Штабського Б. М. // Довкілля та здоров’я. – 2018. – № 3. – С. 64–65.
3. Штабський Борис Михайлович (24.06.1929 – 12.04.2017). Світлої пам’яті великого вченого, талановитого вчителя, доброго друга... // Сучасні проблеми токсикології, харчової та хімічної безпеки. – 2017. – № 1/2. – С. 161–162 : фот.

 20 років тому (червень 2004 р.) відкрито інсультне відділення № 22 комунального некомерційного підприємства «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка Вінницької обласної Ради». Відділення забезпечує цілодобову ургентну допомогу населенню Вінницької області, а також надає консультативну допомогу пацієнтам ВОКПЛ ім. акад. О. І. Ющенка та лікарень міста і області.

Література

1. Інсультне відділення № 22 [Електронний ресурс] // Комунальне некомерційне підприємство «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О. І. Ющенка Вінницької обласної Ради» : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nixde> (дата доступу: 14.10.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Рівень якості медичної допомоги при інсульті – діамантовий. Вінницькі лікарі отримали чергову нагороду ESOC 2023 : [25.05.2023 р. інсультне відділення Вінницької обласної психоневрологічної лікарні ім. акад. О. І. Ющенка вдруге було удостоєно відзнаки «Діамантовий ангел»] // Молодий медик. – 2023. – Верес. (№ 6). – С. 6 : фот. кольор.

Липень

Вінниця плаче і це не фонтани...
Це на дитині розірвані рани,
Це сльози мами, що ще живою
Бачила місто, мов після бою...

Вінниця плаче і не дощами,
Площа укрита склом і тілами...
Свідок-літак стоїть на помості,
Чоловіки не стримують злості.

Вінниця плаче, схлипують люди.
Доки війна ця проклята буде?!
Доки невинних будуть вбивати?
Світ доки буде все споглядати?!

Вінниця плаче,... спокій нам сниться.
Хочу кричати: «Люди, спиніться!!!
Що вам, кати навіжені, ще треба!?
Господи Боже, зглянься із неба...»

Просто гуляли, просто ми жили
З нас виривають нерви і жили!
Іграшку кров заливає дитяча...
Місто усмішок... Вінниця плаче!

2022

Алла Боровська

03.07 – 130 років тому народився **Торокан-Поповський Станіслав** (Torokan-Popowski Stanisław) (03.07.1894–16.05.1953, м. Жмеринка, нині Вінницької обл.), педіатр, доктор медицини (1939), професор.

Закінчив гімназію у Вінниці, з відзнакою – Київський університет Св. Володимира (1917).

У 1918 р. працював у дитячій клініці того самого університету. Впродовж січня 1919 р. – травня 1922 р. служив лікарем у Війську Польському, брав участь в обороні Варшави. З 1922 р. працював у клініці дитячих хвороб Варшавського університету. У 1932 р. захистив докторську дисертацію «Дитячий туберкульоз», у 1939 р. – дисертацію з реабілітації «Дифтерійний токсин у світлі біохімічних досліджень». Учасник німецько-польської війни. У 1939 р. брав участь у Вересневій кампанії та потрапив у полон до радянського концтабору, звідки йому вдалося втекти. Імена його колег-лікарів, які були з ним у полоні, згодом були внесені до Катинського списку. Під час окупації 1939–1944 рр. працював завідувачем міської дитячої лікарні та читав лекції з педіатрії в Таємному університеті у Варшаві. Брав активну участь у діяльності Армії Крайової. Разом з дружиною переховував у своїй оселі друзів-євреїв. Рятував дітей із Варшавського гетто, співпрацюючи з сестрою Матильдою Геттер, головною настоятелькою провінції Згромадження сестер-францисканок Родини Марії, настоятелькою монастиря у Варшаві. Разом із нею рятував сотні, за ін. даними – тисячі єврейських дітей. Забезпечував медикаментами в'язнів варшавської в'язниці «Павяк» та концентраційного табору «Аушвіц».

1 червня 1945 р. його запросили організувати педіатричну клініку на медичному факультеті щойно

заснованого університету в Лодзі, яка розпочала роботу в січні 1946 р. та з часом стала однією з найкращих у Польщі. Створив одну з провідних наукових педіатричних шкіл у Польщі.

Автор 49 наукових праць, написав також кілька розділів для книг про туберкульоз у дітей та фізіологію їхнього розвитку. Основні напрями наукової діяльності: дослідження алергічних явищ при туберкульозі та ревматизмі.

У 1991 р. Станіслав Поповський був посмертно удостоєний почесного звання «Праведник народів світу». Його ім'я носить обласна спеціалізована дитяча лікарня в м. Ольштин у Польщі.

Література

1. Historia rodziny Popowskich [Електронний ресурс] // Wojewódzki specjalistyczny szpital dziecięcy im. prof dr. Stanisława Popowskiego w Olsztynie : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nkujd> (дата доступу: 22.11.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Stanisław Popowski – nasz patron [Електронний ресурс] // Wojewódzki specjalistyczny szpital dziecięcy im. prof dr. Stanisława Popowskiego w Olsztynie : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nkugl> (дата доступу: 22.11.2023), вільний. – Назва з екрана.
3. Торокан-Поповські Станіслав (Torokan-Popowski Stanisław) // Червяк П. І. Медицина України та Польщі – поєднання долями : біобібліогр. довід. / П. І. Червяк ; ред. Т. А. Остапенко. – Київ : Фенікс, 2021. – С. 216 : портр.

 04.07 – 130 років тому народився **Коваль Юліан Терентійович** (04.07.1894, с. Велика Русава, нині Тульчинського р-ну Вінницької обл. – 01.01.1989, м. Київ), онкогінеколог, доктор медичних наук (1969), професор (1970).

Закінчив Одеський медичний інститут (1925). Завідувач гінекологічного відділення (1939–1950), директор Одеського науково-дослідницького рентгенорадіологічного та онкологічного інституту (1944–1948); з 1950 р. – завідувач онкогінекологічного відділу Київського рентгенорадіологічного та онкологічного інституту (нині Національний інститут раку).

Досліджував передпухлинні процеси шийки матки, проблеми діагностики й лікування внутрішньо-епітеліального раку. Розробив методику комплексної цитологічної діагностики, хірургічного втручання при ракових захворюваннях шийки матки.

Література

1. Савчук І. Б. Коваль Юліан Терентійович / І. Б. Савчук // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13 : Киї –Кок. – С. 477 : портр.

 07.07 – 85 років тому народився **Черненко Микола Іларіонович** (07.07.1939, м. Красноград Харківської обл.), доктор медичних наук, професор (2003).

Закінчив лікувальний факультет Дніпропетровського медичного інституту (1962).

Працював лікарем. З 1964 р. – в Українському державному НДІ медико-соціальних проблем інвалідності. Впродовж 1974–1976 рр. брав участь в організації та становленні Вінницької філії того самого інституту, де працював заступником директора з наукової роботи та керівником клініко-експертного відділу. З 1977 р. – старший науковий співробітник, з 1983 р. – керівник наукового неврологічного відділення Українського державного НДІ медико-соціальних проблем інвалідності.

З 1997 р. працював за сумісництвом на посаді професора кафедри психіатрії, неврології та медичної психології Дніпропетровського національного університету, з 2002 р. – професор кафедри медичної психології, психодіагностики та психотерапії.

Автор понад 200 наукових праць, численних раціоналізаторських пропозицій та винаходів. Напрями наукової діяльності: психофізіологія; медико-соціальна і психологічна реабілітація хворих та інвалідів; діагностика, медико-соціальна експертиза; реабілітація при черепно-мозковій травмі; анатомія, фізіологія, патологія органів слуху та мовлення, ін.

Література

1. Черненко Микола Іларіонович // Професори Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара : біобібліогр. довід. / голова редкол. М. В. Поляков. – 2-е вид., перероб. і доп. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 543–545.

 12.07 – 20 років тому (**2004**) відкрито **музей трудової слави** у Хмільницькому санаторії «Медичний центр реабілітації залізничників».

Література

1. Календар пам'ятних та знаменних дат Хмільницького краю на 2014 рік / Хмільниц. район. б-ка для дорослих. – Хмільник. – С. 7.

 14 липня – два роки тому (**14.07.2022**) російські війська завдали ракетних ударів по Вінниці. Медичний центр «Нейромед» було зруйновано вщент. Загинуло та постраждало мирне населення, в т. ч. працівники і пацієнти центру.

Література

1. Життя обірвали російські ракети... 25 смертей, троє з яких дитячі... Сотні постраждалих... : [список загиблих у Вінниці 14 лип. 2022 р.] // 33-й канал. – 2022. – 20 лип. – С. 2 : фот.

2. У вінницькому «Нейромеді» через ракетний удар загинули майже всі лікарі [Електронний ресурс] // Вести : [вебсайт газ.]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/3QuT4sU> (дата звернення: 15.07.2022), вільний. – Назва з екрана.

✚ **16.07 – 135 років** тому народився **Бетельман Абрам Ісакович** (04(16).07.1889, містечко Брацлав, нині смт Немирівського р-ну Вінницької обл. – 02.05.1982, м. Київ), стоматолог, доктор медичних наук (1947), професор (1949).

Закінчив 3-й Московський медичний інститут (1936). Працював лікарем-протезистом у зуболікарських амбулаторіях м. Тульчин та м. Москва: (1914–1932), у Центральному інституті травматології та ортопедії (1932–1936); асистентом 2-ї стоматологічної кафедри Центрального інституту вдосконалення лікарів (1936–1941); завідувачем кафедри ортопедичної стоматології Пермського стоматологічного інституту (1941–1945); доцентом кафедри ортопедичної стоматології Московського стоматологічного інституту (1945–1949). Упродовж 1949–1969 рр. – завідувач кафедри ортопедичної стоматології Київського стоматологічного інституту (з 1954 р. – стоматологічний факультет Київського медичного інституту). Під його керівництвом на кафедрі розвивали профілактичний напрям в ортодонтії та ортопедії.

Автор 85 наукових праць, автор і співавтор 10 монографій і підручників. Наукові дослідження: лікування пародонтозу, профілактика та лікування зубощелепних дефектів та деформацій, зокрема у дітей.

Література

1. Неспрядько В. П. Бетельман Абрам Ісакович / В. П. Неспрядько // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2003. – Т. 2 : Б – Біо. – С. 552.

🚩 **24.07 – 100 років** тому народився **Зак Костянтин Петрович** (24.07.1924, с. Старий Животів, нині у складі с. Новоживотів Вінницького р-ну Вінницької обл.), ендокринолог, гематолог, доктор медичних наук (1971), професор (1978).

Закінчив Київський медичний інститут (1949). Працював в Інституті фізіології АН УРСР (1949–1965), з 1958 р. – старший науковий співробітник; з 1965 р. – завідувач лабораторії гормональної регуляції кровотворення Інституту ендокринології та обміну речовин АМН України.

Автор та співавтор понад 400 наукових праць, у т. ч. 8 монографій. Наукові дослідження: механізми гормональної регуляції кровотворення й імунітету у здорових людей та хворих на ендокринні захворювання; дія на організм людини випромінювання внаслідок аварії на ЧАЕС; біологічна дія цитокінів, проблеми їхнього застосування для лікування злоякісних пухлин та роль у патогенезі цукрового діабету. Започаткував в Україні вивчення стовбурових клітин і електронномікроскопічне дослідження кровотворних та імунокомпетентних клітин.

Заслужений діяч науки і техніки України (1999). Лауреат премії ім. В. Комісаренка (1997) та О. Богомольця (2001) НАН України. Нагороджений державними нагородами.

Література

1. Зак Костянтин Петрович : (до 90-річчя від дня народження) // Ендокринологія. – 2014. – Т. 19, № 3. – С. 258.
2. Родіонова О. Я. Зак Костянтин Петрович / О. Я. Родіонова // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2010. – Т. 10 : 3 – Зор. – С. 136–137 : портр.

 25.07 – 130 років тому народився **Пластунів Михайло Борисович** (25.07.1894, містечко Брацлав, нині смт Тульчинського р-ну Вінницької обл. – 25.04.1962, м. Львів), уролог, доцент (1947).

Закінчив Київський медичний інститут (1923).

Працював завідувачем урологічного відділення поліклініки м. Києва (1924–1941), за сумісництвом – ординатор урологічної клініки Київського медичного інституту (1924–1927). Асистент Київського інституту удосконалення лікарів (1936–1939); головний лікар Брацлавської районної лікарні Вінницької обл. (1944–1945). Доцент, завідувач курсу урології кафедри факультетської хірургії Львівського медичного інституту (1945–1962).

Автор близько 50 наукових праць. Напрями наукових досліджень: вивчення лікувальних властивостей мінеральної води «Нафтуся» курорту Трускавець у лікуванні урологічних захворювань; хірургія простати; операційне лікування ектопії сечового міхура, міхурово-піхвових нориць, туберкульозу та пухлин сечовивідної системи.

Література

1. Боржієвський Ц. Пластунів Михайло Борисович / Ц. Боржієвський // Зіменковський Б. С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784–2009 : 225 років від дня засн. мед. ф-ту Львівського ун-ту / Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, О. Д. Луцик. – Вид. 2-ге, доопрац. і випр. – Львів, 2009. – С. 262 : портр.

30.07 – 30 років тому народився **Кройтор Сергій Леонідович** (30.07.1994, м. Ладижин Вінницької обл. – 09.03.2022, с. Топольське Ізюмського р-ну Харківської обл.), медик, старший солдат Збройних сил України, учасник російсько-української війни.

Закінчив Вінницький медичний коледж, здобув фах фармацевта (2012), Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького. У 2020 р. здобув другу вищу освіту в Міжрегіональній академії управління персоналом. Працював в аптечній мережі Києва та Ладизина. У липні 2020 р. підписав контракт із Збройними силами України та служив на посаді старшого бойового медика в 95-й десантно-штурмовій бригаді. Був захисником Донецького аеропорту, учасником бою в Пісках на Донеччині.

Загинув поблизу населеного пункту Топольське Ізюмського району Харківської області.

Указом Президента України нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

Література

1. Військовослужбовець з Ладизина, якого вважали безвісти зниклим, загинув в бою [Електронний ресурс] // Новини Вінниці : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nldhp> (дата доступу: 17.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Кройтор Сергій Леонідович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nlcoe> (дата доступу: 15.05.2023), вільний. – Назва з екрана.
3. Ладизинська громада провела в останню путь воїна-Героя Сергія Кройтора [Електронний ресурс] // Ладизинська міська рада : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/oauaq> (дата доступу: 17.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

Серпень

«Я НЕ КІБОРГ – Я ВЧИТЕЛЬ ІСТОРІЇ...»

«Я не кіборг – я вчитель історії.

Я багато читав про війни.

Тут таких, як я, – тисяч сто. І їм

Дуже хочеться бути вільними».

«Я приїхав туди, де ціляться,

Хоч ніхто мене не просив.

Я не кіборг – я хлопець із Вінниці.

В мене скоро народиться син».

«Кажуть, кожен тут буде, і був, і є,

Хоч соромляться – всі герої.

Я ж не кіборг – удома я був водієм

І ніколи не чистив зброю».

«Ми за тих, хто далеко десь там, внизу

Божеволіє від напруги.

Я не кіборг – я плачу, коли несу

Покалічене тіло друга».

Що нам культи осіб і чужих богів?

Вся країна із дня у день

Щиро молиться не за кіборгів –

За звичайних своїх людей.

Тетяна Власова

04.08 – 65 років тому народився **Пічкур Леонід Дмитрович** (04.08.1959, смт Дашів Іллінецького, нині Гайсинського р-ну Вінницької обл.), нейрохірург вищої кваліфікаційної категорії, доктор медичних наук (2009).

Закінчив з відзнакою Гайсинське медичне училище (1978), Київський медичний інститут імені О. О. Богомольця (1987). Відтоді працював в Інституті нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України: клінічний ординатор (1987–1989), ординатор (1989), завідувач відділення відновлювальної нейрохірургії (2011–2015), начальник науково-організаційного відділу (2016–2022).

Автор понад 140 наукових праць, 20 винаходів, співавтор 2 монографій. Наукові дослідження: лікування дитячого церебрального паралічу, епілепсії, ушкоджень центральної та периферичної нервових систем; нейротрансплантація; стандартизація в нейрохірургії.

Література

1. Науково-організаційний відділ : [є про Л. Д. Пічура] [Електронний ресурс] // Державна установа Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України : [офіц. сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/karvc> (дата звернення: 08.09.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Цимбалюк В. І. Пічкур Леонід Дмитрович / В. І. Цимбалюк [Електронний ресурс] // Енциклопедія Сучасної України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nldsfs> (дата звернення: 08.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

✚ **05.08 – 125 років** тому народився **Антоненко-Давидович Борис Дмитрович** (справжнє прізвище – Давидов; 23.07(05.08.)1899, с. Засулля Полтавської губернії, нині у межах м. Ромни Сумської обл. – 09.05.1984, за ін. даними 08.05.1984, м. Київ), письменник, публіцист, мовознавець, перекладач, громадський діяч, активний учасник національно-визвольних змагань 1917–1920 рр. і дисидентського руху опору. Працював фельдшером.

Навчався на природничому відділенні фізикоматематичного факультету Харківського університету, на історико-філологічному факультеті Київського університету та Київського інституту народної освіти. За студентських часів працював санітаром-дезинфектором, учителем. В 1933 р., в умовах масових арештів творчої інтелігенції та цькування всього українського, виїхав до Казахстану. Заарештований НКВД 5 січня 1935 р. за повість «Смерть» (1927, про неможливість поєднати вірне служіння народу і партії) і збірник репортажів «Землею українською» (1930) та за відмову зросійщувати словники української мови. За сфабрикованою справою його засудили до страти, але згодом вирок замінили на 10 років таборів. Згодом повернувся в Україну. У 1946 р. його знову ув'язнили і відправили на довічне заслання до Красноярського краю. Звільнено з ув'язнення в 1947 р. У 1948 р. нелегально повернувся в Україну і став працювати фельдшером у с. Первомайське та в с. Білий Рукав Хмельницького району на Вінниччині. За постановою ОН МДБ СРСР 21.11.1951 р. засланий до Красноярського краю. Звинувачений за статтями 20, 54-8 ч. 1, 10, 11 КК УРСР. Реабілітований 14.09.1957 р.

Творчість і громадянська позиція письменника мали великий вплив на дисидентський рух 60–80-х рр. Лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка (1992, посмертно).

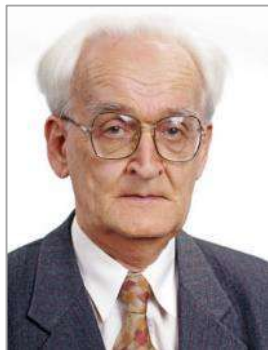
Похований на Лісовому кладовищі в Києві. Науковцю відкрито меморіальні дошки в м. Охтирка на Сумщині (1994) та в с. Білий Рукав на Вінниччині (2012).

Література

1. Державний архів Вінницької обл., ф. Р.-6023, оп. 4, спр. 6725, арк. 33–50.
2. Дорош М. Хмільницька борозна в житті Антоненка-Давидовича / М. Дорош // Життєві обрії. – 2011. – 25 лют. – С. 4.
3. Остання справа Бориса Антоненка-Давидовича // Подолинний А. М. Жити Україною : статті, рецензії, есе. – Вінниця, 2007. – С. 180–185.
4. Пашко А. Життя величне і страждальне: [про Бориса Антоненка-Давидовича, який деякий час жив і працював на Вінниччині] / А. Пашко // Літ. Україна. – 2008. – 18 верес. – С. 1 : фот.
5. Подолинний А. Вінницька справа Бориса Антоненка-Давидовича / А. Подолинний // Вінниц. газ. – 1996. – 20 квіт.
3. 1899 – народився письменник і мовознавець Борис Антоненко-Давидович [Електронний ресурс] // Український інститут національної пам'яті: [офіц. вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/fkeio> (дата звернення: 18.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

 10.08 – 85 років тому народився **Жиляєв Микола Іванович** (10.08.1939, с. Чечельник, нині смт Вінницької обл.), акушер-гінеколог, доктор медичних наук (1992), професор (1993).

Закінчив Станіславський медичний інститут (нині Івано-Франківський, 1962). Працював лікарем; упродовж 1964–

1975 рр. – у Мукачівській філії Львівського НДІ педіатрії, акушерства і гінекології: з 1970 р. – старший науковий співробітник. З 1975 р. – у Тернопільському медичному інституті: з 1988 р. – завідувач кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти, з 1998 р. – професор однойменної кафедри медичного факультету.

Наукові дослідження: гормональна діагностика та лікування невиношування вагітності, профілактика і терапія неспецифічних запальних захворювань внутрішніх статевих органів жінок.

Література

1. Андрейчин М. А. Жияєв Микола Іванович / М. А. Андрейчин // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2009. – Т. 9 : Е – Ж. – С. 574 : портр.
2. 10 липня виповнилося 80 років ветеранові ТНМУ професору Миколі Івановичу Жияєву // Медична академія. – 2019. – 16 лип. (№ 13). – С. 7 : портр.
3. Жияєв Микола Іванович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <https://bit.ly/2QH7R83> (дата доступу: 21.06.2023), вільний. – Назва з екрана.

 22.08 – 85 років тому народився **Прокопчук В'ячеслав Савович** (22.08.1939, с. Кобилівка, нині Зарічне Тульчинського р-ну Вінницької обл.), патологоанатом, доктор медичних наук (1981), професор (1982).

Закінчив з відзнакою Чернівецький державний медичний інститут (1961), хімічний факультет Чернівецького національного університету (1969).

Викладач кафедри патологічної анатомії з курсом судової медицини Чернівецького медичного інституту (1961–1968). Завідувач кафедри патологічної анатомії та судової медицини Буковинського державного медичного університету (1968–2001). З 2001 р. – за кордоном.

Наукові дослідження: патології щитоподібної залози, серця, судин та пухлини. Описав тканинну структурно-функціональну одиницю міокарда – віртуальний міокардон, чим змінив уявлення про функцію міокарда. Обґрунтував явище локальної імунної толерантності, пояснивши механізм уникнення злоякісними клітинами імунного нагляду та утворення пухлини. Запропонував модель морфогенезу пухлинних вузлів.

Література

1. Александрова Е. М. Історія кафедри патологічної анатомії та судової медицини Буковинської державної медичної академії / Е. М. Александрова, І. С. Давиденко, І. Ф. Курченко, С. Д. Ташук // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – 2004. – Т. 3, № 1. – Про В. С. Прокопчука. – С. 75–76.
2. Олійник І. Ю. Прокопчук В'ячеслав Савович [Електронний ресурс] / І. Ю. Олійник // Енциклопедія Сучасної України : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nlzkn> (дата звернення: 08.11.2023), вільний. – Назва з екрана.
2. Пішак В. П. Професори Буковинського державного медичного університету (1944–2009) / В. П. Пішак, Ю. Т. Ахтемійчук, О. І. Івашук. – Чернівці, 2009. – Про В. С. Прокопчука. – С. 113.
3. Сторінки історії : бібліогр. довідник зав. кафедр та професорів Буковинської державної медичної академії (1944–1998) / за ред. В. П. Пішака. – Чернівці, 1999. – Про В. С. Прокопчука. – С. 136.

30.08 – 55 років тому народився
Левчук Остап Михайлович

(30.08.1969, смт Брацлав Вінницької обл. – 16.03.2022, с. Мощун Бучанського р-ну Київської обл.), отоларинголог, старший лейтенант медичної служби Збройних Сил України, учасник російсько-української війни. Закінчив Київський медичний інститут ім. О. О. Богомольця. Працював лікарем у м. Ніжин Чернігівської обл., м. Переяслав Київської області.

Учасник Революція Гідності (2014), під час якої на Майдані Незалежності у Києві цілодобово надавав допомогу пораненим, оперував. З 2014 р. лікував поранених бійців із зони АТО, ООС, займався волонтерством. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну пішов на фронт добровільно. Військову службу проходив у складі 72-ї окремої механізованої бригади. За два тижні лікар опинився в зоні найзапекліших бойових дій на північних околицях Києва, біля селища Мощун Бучанського району. Рятував військових та цивільних. Загинув 16 березня 2022 р. у медичній машині від кулі ворожого снайпера під час евакуації поранених військовослужбовців та цивільного населення із зони обстрілу в районі с. Мощун Бучанського району на Київщині. Похований в м. Переяслав.

Нагороджений посмертно орденом Богдана Хмельницького III ступеня (2022).

Література

1. Левчук Остап Михайлович [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nmscf> (дата доступу: 17.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

2. Мадісон І. Лікар Остап Левчук загинув на війні. Спогади рідних та друзів у день народження Героя / І. Мадісон // Переяслав. вісн. – 2022. – 1 верес (№ 29). – С. 8 : фот.
3. Переяславський лікар Остап Левчук загинув на війні: розстріляли його медичну машину. Згадуємо Героя [Електронний ресурс] // Переяслав.City : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2zIji5R> (дата звернення: 17.11.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

Вересень

ОСІНЬ

А ці падолисти із присмаком диму гірчать,
вогнем пропікаючи подих, і погляд, і крок.
Здається, в красі
переспілих осінніх багать
надія вмирає, як зірваний вітром листок.
Бажання крихкі, наче шашіллю вбитий рояль,
а ритми дощу б'ють по клавішах зморених струн
безжально, як ніч,
що в самотність вдягає печаль,
сльозою молитви у серці спиняє тайфун.
Душа босонога іде по іржавій стерні,
і мріє вхопитись за день, за край хмари бодай,
щоб вік не змалів,
щоб не втратити суть у війні,
бо вірить у щастя, котре приховав небокрай.
Клавір сьогодення, написаний кимось для нас,
зіграти ми маєм, не втративши темпу і сил.
Хай в прийшлі часи
про цю осінь піде резонанс,
що ляже любов'ю на рани знеструмлених крил.

Наталія Погребняк

18.09 – 100 років тому народився **Торохтін Михайло Дмитрович** (18.09.1924, с. Соболівка Теплицького р-ну Вінницької обл. – 25.06.2010), курортолог, доктор медичних наук, професор.

Закінчив Чернівецький медичний інститут.

Працював терапевтом. Очолив у 1960 р. Закарпатське курортне управління. Упродовж 1958–1965 рр. під його керівництвом здійснювалося будівництво та реконструкція санаторіїв «Сонячне Закарпаття», «Квітка Полонини», «Верховина», «Шаян», «Гірська Тиса», «Карпати», «Поляна», «Синяк». Упродовж 30 років очолював Ужгородську філію Одеського НДІ курортології, на базі якої у 1992 р. була створена ДУ НПМЦ «Реабілітація» МОЗ України як самостійна науково-дослідна установа, заснована на державній власності і підпорядкована МОЗ України. Основним лікувальним фактором закладу стала розроблена ним методика штучного мікроклімату, аналогічного природному. Очолював Закарпатське наукове товариство, був членом правління Всесоюзного та Українського республіканського наукових товариств фізіотерапевтів і курортологів.

Автор понад 250 наукових праць, у т. ч. кількох монографій, 12 патентів та авторських свідоцтв на винаходи. Основоположник нових напрямів лікування фізичними чинниками – спелеотерапії, галотерапії, фітоорганічної мікрокліматотерапії та іонотерапії.

Відмінник охорони здоров'я (1971). Нагороджений орденами «Знак пошани» (1981), Вітчизняної війни 1-го ступеня (1985), Богдана Хмельницького 3-го ступеня (1999), багатьма медалями, Почесною Грамотою Президії Верховної ради УРСР (1987). Заслужений діяч науки і техніки України (2004).

Література

1. Торохтін Михайло Дмитрович (1924–2010) // Засновники та визначні діячі курортів України / за ред. М. В. Лободи. – Київ, 2011. – С. 73–74 : фот.
2. Світлій пам'яті доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України Михайла Дмитровича Торохтіна : (до 90-річчя від дня народження) (1924–2010) // Наук. вісн. Ужгород. ун-ту. Серія: Медицина. – 2015. – Вип. 1. – С. 317–318.

 22.09 – 80 років тому (1944) у м. Хмільник розпочала свою діяльність **обласна фізіотерапевтична лікарня**. Нині – це провідний спеціалізований комунальний лікувально-профілактичний заклад «Хмільницька обласна фізіотерапевтична лікарня», який забезпечує надання висококваліфікованої медичної допомоги, проведення комплексного реабілітаційного та відновлювального лікування із застосуванням унікальних цілющих властивостей радоново-вуглекислих вод, які містять велику кількість марганцю, магнію, броду, йоду, кобальту та інших мінералів.

Література

1. Бабій О. І. Її називають «народною». 22 вересня Хмільницька обласна фізіотерапевтична лікарня відзначає своє 70-річчя / О. І. Бабій // Вінниччина медична. – 2014. – № 9. – С. 5.
2. Павлюк В. Народна оздоровниця / В. Павлюк // Медицина Вінниччини. – 2005. – Берез. (№ 3). – С. 4.
4. Хмільницька обласна фізіотерапевтична лікарня [Електронний ресурс] : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/nmsrk> (дата звернення: 17.11.23), вільний. – Назва з екрана.
3. Хмільницька обласна фізіотерапевтична лікарня. Даруємо людям здоров'я: історія становлення та розвитку Хмільницької обласної фізіотерапевтичної лікарні. – Хмільник : [б. в.], 2015. – 14 с. : іл.
4. 400 тисяч пацієнтів оздоровились у фізіотерапевтичній лікарні Хмільника : [до 70-річчя заснування лікарні] // Вінниччина. – 2014. – 8 жовт. – С. 6 : фот.

Жовтень

Коли пролітає ракета
тоді на якусь мить
можна побачити в небі
нове сиве пасмо
у волоссі Бога

усе нове й нове.
Здається,
що несивого волоска
там уже й не лишилося.

Якщо котрась прилетить до мене,
тоді вже і я
Самого Бога побачу.

Але хтозна,
чи Бог тоді
побачить мене.

2022

Іван Андрусяк

✚ **01.10 – 125 років** тому народився **Рябишенко Остап Григорович** (01.10.1899, с. Поляничинці Васильківського, нині Обухівського р-ну Київської обл. – ?), кандидат медичних наук, доцент (1956).

Закінчив Київський медичний інститут (1925).

Працював лікарем районних лікарень Вінницької обл. (1925–1941). Учасник Другої світової війни: очолював медичні санітарні частини евакуаційних шпиталів. Упродовж 1944–1955 рр. очолював Тернопільський обласний відділ охорони здоров'я. У 1955 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Основні етапи розвитку охорони здоров'я Тернопільської області». У 1955 р. був обраний завідувачем кафедри організації охорони здоров'я Чернівецького медичного інституту.

Автор 26 наукових праць. Основний напрям наукової роботи: вивчення історії розвитку охорони здоров'я Західної України.

Нагороджений орденами Червоної Зірки, «Знак Пошани», медалями, ін. державними нагородами. Заслужений лікар УРСР.

Література

1. Рябишенко Остап Григорович // Сторінки історії : біогр. довід. зав. каф. та проф. Буковин. держ. мед. акад. (1944–1998) / ред. В. П. Пішак [та ін.]. – Чернівці : [б. в.], 1999. – С. 146 : портр.

 10.10 – 105 років тому народився **Грандо Олександр Абрамович** (10.10.1919, м. Могилів, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 17.07.2004, м. Київ), історик медицини, доктор медичних наук (1968), професор (1970).

Заснував (1982) і відтоді очолював Центральний, нині Національний музей медицини України. Засновник (1994) та головний редактор журналу «Агапіт». Вивчав розвиток медико-санітарної справи у XIX ст., земської медицини в Україні, проблеми лікарської етики, медичної деонтології, організації охорони здоров'я.

Заслужений діяч науки і техніки України.

Література

1. Стоян О. П. Грандо Олександр Абрамович / О. П. Стоян // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г – Ді. – С. 79 : фот.
2. Грандо Олександр Абрамович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 97 : портр.
3. Олександр Абрамович Грандо (1919–2024) // Укр. радіол. журн. – 2004. – № 4. – С. 474.

 11.10 – 85 років тому народилася **Бондаревська Белла Григорівна** (11.10.1939, м. Жмеринка Вінницької обл.), фельдшер, виконавиця єврейських народних пісень (мецо-сопрано).

Закінчила Московське медичне училище (1959). Працювала фельдшером у Тульчинській дільничній лікарні на Вінниччині (1961–1963); старшою медичною сестрою Жмеринської залізничної лікарні (1964–1992). Впродовж 1963–

1964 рр. – вокалістка «Цілиноконцерту» (м. Цілиноград, Казахстан). Лауреат фестивалю «Шолом, Україно» (2001), Всеукраїнського радіофестивалю «Пісня року» (2002). Виконавська діяльність спрямована на популяризацію єврейської пісні, збереження єврейського фольклору. Співпрацює з композиторами Я. Цеглярем та В. Круглицьким. Записала аудіокасету «Ві гут» («Як добре», Київ, 2000).

Література

1. Райчук А. Співоча душа / М. Райчук // Вінниччина. – 2012. – 24 жовт. – С. 8 : фот.
2. Татарин М. Белла Бондаревська на першому каналі українського радіо / М. Татарин // Вінниччина. – 2005. – 20 груд.
3. Хоменко К. Д. Бондаревська Белла Григорівна / К. Д. Хоменко // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2004. – Т. 3 : Біо – Бя. – С. 254 : портр.

 14.10 – 130 років тому народилася **Пекарчук Харитина Антонівна** (у дівочтві Тіна Ізбицька, 14.10.1894, м. Сімферополь, Таврійська губернія – 11.03.1973, м. Дорнштадт, ФРН), українська військовичка, хорунжа армії УНР, медична сестра.

У 1916 році закінчила курси сестер милосердя. У 1917 р. брала участь в українізації трьох полків російської армії, розташованих у Сімферополі.

Організувала там український хор та аматорський гурток, влаштовувала літературні вечори, разом із кримськими татарами видавала газету. На початку 1918 р. втекла від переслідувань російських більшовиків на Полтавщину. Згодом її схопили у Кременчуці. Навесні того самого року після звільнення Кременчука від російських окупантів армією УНР

пішла на військову службу в полк імені Івана Богуна. Згодом очолила санітарний потяг загону «Запорозька Січ» армії УНР. У бою з більшовиками була поранена в ногу, із денікінцями на території Вінниччини у 1919 р. – у живіт. Учасниця неймовірно тяжкого Першого зимового походу Армії УНР. За цей похід нагороджена орденом «Залізний хрест» – бойовим орденом армії УНР.

У грудні 1941 р. переїхала з чоловіком до Вінниці, де організувала й очолила організацію «Жіноча Служба Україні». У 1943 р. разом із чоловіком була заарештована гестапо за звинуваченням у зв'язках із партизанами. Через брак доказів за кілька місяців подружжя було звільнене, після чого втекло на захід. Після поневірянь таборами для переміщених осіб у 1945 р. Пекарчуки опинилися в таборі Рейнгард у Новому Ульмі (Німеччина). Тут Харитина брала участь у громадському житті та увійшла до жіночої організації. Через туберкульоз у неї виникла потреба в санаторному лікуванні протягом трьох років. Подальше життя Харитини та Івана Пекарчуків супроводжували скрута, злидні та хвороби без можливості виїхати.

Була членкинею громадської організації Об'єднання українських жінок у Німеччині. Оселившись у будинку для літніх людей у Дорнштадті (Німеччина), стала головою представництва організації. Хворіючи, майже втратила зір, але не припиняла зв'язку з головною Управою.

Література

1. Коваль Р. М. Сестра-вояк Тіна Пекарчук // Жінки у Визвольній війні. Історії, біографії, спогади. 1917–1930 / Р. М. Коваль. – Київ, 2020. – С. 15–28.
2. Пекарчук Христина. Вояцьким шляхом : [спогади] / Христина Пекарчук // Наше життя. – 1969. – 27–28 верес. (№ 8). – С. 31–32.
4. Харитина Пекарчук [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/netco> (дата доступу: 15.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

 20.10 – 130 років тому народився **Верхратський Сергій Аврамович** (08(20).10.1894, м. Крижопіль Подільської губернії, нині смт Вінницької обл. – 23.02.1988, м. Івано-Франківськ), хірург, історик світової і вітчизняної медицини, доктор медичних наук (1945), професор (1947).

Закінчив медичний факультет Новоросійського університету (м. Одеса, 1916).

Під час першої світової війни працював у польовому шпиталі на Кавказькому фронті. Під час визвольних змагань 1918–1919 рр. за незалежність України надавав медичну допомогу воякам армії Симона Петлюри. Працював на Дніпропетровщині (1919–1922), очолював лікарню у с. Нова Прилука на Вінниччині (1922–1939). Працював головним лікарем санаторію на Кавказі, завідувачем хірургічного відділення однієї з лікарень, викладачем фельдшерської школи у м. Черкаси (до 1938 р.). Упродовж 1939–1941 рр. – у Сталінському медичному інституті (нині Донецький національний медичний університет). Учасник Другої світової війни. Упродовж 1946–1971 рр. – в Івано-Франківському медичному інституті, завідувач кафедри госпітальної хірургії того самого інституту (1946–1968).

Поряд із плідною діяльністю в галузі хірургії (52 друковані праці з питань черевної хірургії, черепно-мозкових поранень, краш-синдрому, урологічних захворювань та ін.), досліджував історію медицини, зокрема народної, в Україні. Свої спостереження узагальнив у капітальній праці «Медичний фольклор на Україні», яка зберігається в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії України. Глибоко вивчивши історію світової і вітчизняної медицини, він висвітлив стан медичної допомоги на Запорізькій Січі, у

Старому Львові, на західноукраїнських землях, особливості цехової медицини, діяльність перших міських та повітових лікарів, перших лікарень в Україні, роль Києво-Могилянської академії у підготовці вітчизняних учених, тощо. Ці дослідження увійшли до його докторської дисертації «Матеріали з історії медицини на Україні до часів уведення земства». Почесний член Українського республіканського хірургічного товариства та Всесоюзного товариства істориків медицини. Нагороджений державними нагородами.

На фасаді Турбівської лікарні (знаходиться на території с. Нова Прилука на Вінниччині) С. А. Верхратському встановлено меморіальну дошку.

Література

1. Автор і його книга // Верхратський С. А. Історія медицини / С. А. Верхратський ; худож. оформ. «Verstka-Studio». – Київ : Здоров'я, 2011. – С. 7.
2. Верхратський Сергій Аврамович // Червяк П. І. Медицина України та Польщі – поєднання долями : біобібліогр. довід. / П. І. Червяк ; ред. Т. А. Остапенко. – Київ : Фенікс, 2021. – С. 39–40. : портр.
3. Шевчук М. Г. Верхратський Сергій Аврамович / М. Г. Шевчук // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2004. – Т. 4 : В – Вог. – С. 297–298 : портр.

 21.10 – 75 років тому народився **Педаченко Євгеній Георгійович** (21.10.1949, м. Вінниця), нейрохірург зі світовим ім'ям, доктор медичних наук (1984), професор (1991).

Директор ДУ «Інститут нейрохірургії ім. акад. А. П. Ромоданова НАМН України» (2013–2023), науковий керівник відділення малоінвазивної і лазерної

спінальної нейрохірургії; член правління Громадської організації «Українська нейрохірургічна асоціація».

Автор понад 700 наукових праць, 70 монографій та навчальних посібників, 59 винаходів та патентів. Основні напрями наукової діяльності: травматичні ураження головного мозку; мініінвазивні втручання в спінальній нейрохірургії, розробка напряму амбулаторної нейрохірургії; наукове обґрунтування розвитку нейрохірургічної служби в Україні, впровадження клінічних протоколів лікування; історія розвитку нейрохірургії в Україні.

Член Всесвітньої, Європейської та Української асоціації нейрохірургів, нейротравматологічного комітету Всесвітньої федерації нейрохірургічних товариств, член Королівського товариства хірургів США, член Американської та Європейської асоціацій мініінвазивної спінальної хірургії. Академік Всесвітньої академії нейрохірургії (WANS), Польської медичної академії, Європейської нейротравматологічної академії, Всесвітньої медичної академії ім. Альберта Швейцера. Член редколегій і редакційних рад провідних світових нейрохірургічних журналів.

Академік НАМН України, заслужений діяч науки і техніки України (1999), лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2008), лауреат премії АМН України в галузі клінічної медицини (2000). Віце-президент Всесвітньої Федерації нейрохірургічних товариств (2013–2017), Головний нейрохірург МОЗ України (1993–2017), Голова Вченої медичної ради МОЗ України (1994–2002).

Нагороджений орденом Ярослава Мудрого 5-го ступеня, медаллю «В пам'ять 1500-річчя Києва», Почесними Грамотами Президії Верховної Ради УРСР і України, золотою медаллю Світової академії медицини Альберта Швейцера, відзнаками МВС України, прикордонної служби, церковних конфесій. В церемонії «Людина року 2021» став лауреатом спеціальної

премії ім. Геннадія Книшова «За вірність гуманістичним ідеям та примноження загальнолюдських цінностей». Нагороджений почесною нагородою ВГО «Співки громадських організацій «Народна рада» – Золотою зіркою Героя Українського народу (2022). За значний особистий внесок в організацію та надання всебічної допомоги особовому складу військових частин та підрозділів Збройних Сил України, підтримання бойового духу захисників державного суверенітету та територіальної цілісності України, активну волонтерську діяльність нагороджений відзнакою Міністерства оборони України – медаллю «Захиснику України» (2023). За активне сприяння діяльності Національної гвардії України, підтримку військовослужбовців, вагомий особистий внесок у розбудову військового формування та з нагоди відзначення 6-ї річниці з Дня створення Національної гвардії України відзначений Подякою Національної гвардії України (2023).

Література

1. Євген Георгійович Педаченко : (до 60-річчя з дня народження) // Укр. нейрохірург. журн. – 2009. – № 4. – С. 76–77.
2. Панишко Ю. М. Євгеній Георгійович Педаченко : до 70-річчя від дня народження / Ю. М. Панишко, Ю. О. Матвієнко, Н. В. Малярська // Феномен людини. Здоровий спосіб життя : зб. наук. праць. – Львів, 2019. – Вип. 92. – С. 70–71.
3. Члену-кореспонденту АМН України Є. Г. Педаченку – 50 років // Журн. Акад. мед. наук України. – 1999. – Т. 5, № 4. – С. 796–797.
4. [Про нагородження акад. Є. Г. Педаченка державними нагородами України] [Електронний ресурс] // The State Institution Romodanov Neurosurgery Institute National Academy of Medical Sciences of Ukraine : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/oaunv> (дата доступу: 07.12.2023), вільний. – Назва з екрана.

 23.10 – 120 років тому народився **Смирнов Юхим Іванович** (10(23).10.1904, с. Озерки Владимирської губернії, Російська імперія – 06.10.1989, м. Москва), доктор медичних наук, професор, генерал-полковник медичної служби, академік АМН СРСР.

Закінчив Військово-медичну академію у м. Ленінград (1932). Служив військовим лікарем. Учасник Другої світової війни. Міністр охорони здоров'я СРСР (1947–1952). Звільнений з посади у зв'язку з «справою лікарів». Згодом працював на різних посадах у Збройних Силах СРСР. Автор понад 50 наукових праць. Наукова діяльність присвячена організації і тактиці військово-медичної служби, історії військової медицини.

Герой Соціалістичної Праці. Нагороджений 7 орденами Леніна, 3 орденами Червоного Прапора, 2 орденами Червоної Зірки, ін. нагородами.

За його участі відбулося перше ребальзамування тіла М. І. Пирогова в с. Вишня (нині у складі м. Вінниця) у приміщенні музею-садиби. Він сформував комісію з ребальзамування, до складу якої входили науковці Києва, Харкова, Вінниці, Ленінграда; переймався їх приїздом до Вишні, забезпеченням житлом, харчуванням; склав перелік і забезпечив матеріалами й обладнанням, а отримавши висновки комісії, наполягав на терміновому проведенні робіт. У результаті проведеної унікальної роботи, що тривала 115 днів (з 8 травня по 4 вересня 1945 р.), ученим вдалося відновити зовнішність М. І. Пирогова та значно уповільнити процес розпаду тканин.

Література

1. Гунько П. М. Ребальзамування тіла М. І. Пирогова: історіографічний зріз / П. М. Гунько, В. О. Гайдуков, З. С. Мартинова // Вісн. Вінниц. нац. мед. ун-ту. – 2019. – С. 330–336 : фот.

 25.10 – 190 років тому народився **Фудаковський Герман** (25.10.1834, с. Свитинці Махнівського повіту, нині село Вінницького р-ну Вінницької обл. – 10.10.1878, м. Варшава), лікар, хімік, фізіолог, доктор медицини.

Закінчив Дерптський (нині Тартуський) університет (1859). Продовжив студії з медицини та хімії під керівництвом відомих вчених у Парижі, Відні, Цюріху. Здобув ступінь доцента фізіології при Головній Варшавській школі, де у 1864 р. розпочав читати лекції на медичному факультеті. Згодом вісім місяців навчався за кордоном, головним чином у Тюбінгенському університеті в знаменитого німецького біохіміка Е. Ф. Гоппе-Зейлера. У 1866 р. створив у Головній Варшавській школі лабораторію медичної хімії. Був членом Товариства німецьких хіміків у Берліні й Варшавського лікарського товариства.

Автор понад 50 праць польською, українською і російською мовами. Напрями наукових досліджень: клінічна хімія, фармакологія, біохімія, токсикологія, соціальна гігієна.

Література

1. Фудаковський (Fudakowski) Герман Болеслав // Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 791–792 : портр.
2. Фудаковський Герман (1934–1878) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ, 2021. – Вип. 2 : Друга половина XIX – початок XX ст. Літери Т – Я : до 90-річчя засн. Нац. наук. мед. б-ки України / авт.-упоряд.: С. М. Булах, В. В. Харченко. – 2021. – С. 393.

Листопад

Холодна земля, а діти, як завжди, босі,
Я кличу їх в дім і грію, немов курчат.
Замерзла душа... На вулиці знову осінь
Прийшла і ледь чутно торкнулась мого плеча
Я в чашку кладу маленький шматок імбиру,
І ставлю на стіл тарілку солодких слив.
На серці печаль... І хочеться просто миру
На нашій землі, щоб, як осінь, він наступив
Тривоги щодня. До них я не звикла й досі
І кожен мій день вже наче якесь кліше.
Я справді втомилась... В країні війна і осінь,
А дуже б хотілось
щоб
осінь була лише...

Юлія Олефір

 09.11 – 60 років тому народився **Ляховський Віталій Іванович** (09.11.1964, с. Соболівка Теплицького, нині Гайсинського р-ну Вінницької обл.), хірург, доктор медичних наук (2004), професор (2007).

Закінчив Полтавський медичний стоматологічний інститут (1987). Працював лікарем. З 1994 р. – в Українській медичній стоматологічній академії (м. Полтава): з 2010 р. – завідувач кафедри хірургії № 1.

Наукові дослідження: діагностика та лікування гнійно-некротичних ускладнень діабетичної стопи, реконструктивні операції при атеросклеротичному ураженні магістральних артерій таза та нижніх кінцівок, мініінвазивні методи лікування варикозного розширення вен нижніх кінцівок та особливості діагностики й комбінованого лікування ускладнених форм хронічної венозної недостатності, діагностика та лікування тромбоемболії легеневої артерії.

Література

1. До 50-річчя Віталія Івановича Ляховського // Хірургія України. – 2014. – № 4. – С. 6.
2. Ждан В. М. Ляховський Віталій Іванович / В. М. Ждан // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2017. – Т. 18 : Лт – Малицький. – С. 417.

 17.11 – 155 років тому народився **Фабрикант Мойсей Борисович** (17.11.1869, с. Шумилово Ольгопільського повіту Кам'янець-Подільської губернії, нині с. Шумилів Гайсинського р-ну Вінницької обл. – 27.12.1951, м. Харків), хірург, стоматолог, доктор медицини (1907), професор (1921).

Закінчив медичний факультет Харківського університету (1889), де впродовж 1889–1907 рр. працював ординатором факультетської клініки. Удосконалював лікарську майстерність у Німеччині. Завідувач курсу хірургії Харківської зуболікувальної школи (1907–1921) та кафедри хірургічної стоматології Харківського стоматологічного інституту (1921–1950). Основоположник вітчизняної щелепно-лицевої хірургії.

Автор понад 80 наукових праць. Основний напрям наукової діяльності – щелепно-лицьова хірургія.

Похований на міському кладовищі № 2 у Харкові. У 2015 р. на фасаді будинку в м. Харків, де науковець мешкав і працював, було встановлено меморіальну дошку.

Література

1. Дисертації – 100 років : [до 80-річчя з дня народження М. Б. Фабриканта] // Вінниччина. – 2008. – 22 січ. – С. 4.
2. Скобельський В. У Харкові відзначили 150-річчя від дня народження хірурга Мойсея Фабриканта [Електронний ресурс] // Віче : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : (дата доступу: 15.11.2023), вільний. – Назва з екрана.
3. У Харкові відкрили меморіальну дошку хірургу Мойсееві Фабриканту [Електронний ресурс] // Харків : [офіц. сайт Харків. міськ. ради, міськ. голови, виконкому]. – Режим доступу: <http://surl.li/nnbrh> (дата доступу: 15.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

 19.11 – 235 років тому народився **Достосєвський Михайло Андрійович** (біля 08(19).11.1789 (в ін. джерелах 1787, 1788), с. Війтівці Вінницького повіту, нині Липовецького р-ну Вінницької обл. – 06(18).06.1839, с. Дарове, Тульської губ.), колезького асесора, видатного лікаря.

Навчався в Подільській семінарії, протягом 1809–1813 рр. – у Московському

відділенні імператорської Медико-хірургічної академії. Учень Є. Й. Мухіна. У 1812 р. був направлений у Московський Головінський шпиталь, згодом – у Верейський повіт для припинення епідемії, за що отримав схвальний атестат. Упродовж 1813–1816 рр. – штаб-лікар Бородінського піхотного полку, до 1820 р. – ординатор Московського військового шпиталю. М. А. Достоевський через усе своє життя проніс велике захоплення красою природи і «елліністичною поезією України» (Л. Ф. Достоевська).

У 1820 р. одружився з Марією Федорівною Нечаєвою, у жовтні 1821 р. в сім'ї з'явився на світ син Федір, який став письменником. У 1821–1830 рр. працював у московській Маріїнській лікарні для бідних, яка стала першою ластівкою безоплатної медицини. У 20-ті рр. ХХ ст. ця лікарня стала називатися «Лікарня соціальних хвороб імені Ф. М. Достоевського». За сумлінну багаторічну лікарську працю М. Достоевський отримав чин колезького асесора, урядову нагороду та дворянство з правом володіти землею у Каширському повіті Тульської губернії. У 1837 р. за станом здоров'я залишив лікарську діяльність.

Література

1. 225 років від дня народження Михайла Андрійовича Достоевського // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2014 року : хронол. довід. / уклад.: О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко. – Вінниця, 2013. – С. 9.
2. Достоевський Михайло Андрійович (1789–1839) // Медицина в Україні : біобібліогр. словник. Вип. 2. Друга половина ХІХ століття. Літери А–К / авт.-упоряд. С. М. Булах, С. Г. Васильєва, Л. П. Долинна ; відп. за вип. С. М. Булах. – Київ, 2005. – С. 50–51. – (Медична біографістика).

✚ **24.11 – 135 років** тому народилася **Богдюкевич-Іванова Катерина Герасимівна** (24.11.1889, с. Жмеринка Вінницького повіту, нині місто Вінницької обл.), лікарка-гінекологиня.

Закінчила медичний факультет Харківського університету (1922). Працювала гінекологинею Центральної поліклініки Південної залізниці та 1-ї поліклініки ім. Пирогова. Була заарештована 4 січня 1938 р. дорожньо-транспортним відділом ГУДБ НКВС Південної залізниці, як дружина засудженого до розстрілу «ворога народу». Перебувала під слідством у Харківській в'язниці № 1. Ухвалою особливої наради при НКВС СРСР від 16 березня 1938 р. як член сім'ї «зрадника Батьківщини» позбавлена волі у виправно-трудових таборах на 5 років. Термін покарання відбувала в АЛЖИРі (Акмолінському таборі дружин зрадників батьківщини). Після звільнення з-під варти мешкала в с. Азанка Свердловської обл. Працювала лікаркою. Реабілітована військовим трибуналом Київського військового округу 22 січня 1957 р.

Література

1. Богдюкевич-Іванова Катерина Герасимівна // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 244.

✚ **29.11 – 160 років** тому народився **Оводов Микола Васильович** (17(29).11.1864, Воронежська губернія – 29.03.1941, м. Одеса), лікар, міський голова Вінниці (1899–1917).

Здобув медичну освіту в Київському університеті Св. Володимира

та був направлений у Подільську губернію. 7 березня 1889 р. департамент Подільського губернського управління призначив М. В. Оводова Ямпільським міським лікарем. У квітні наступного року був переведений на таку саму посаду до м. Вінниці. Крім того, в 1890 р. він став лікарем місцевого реального училища, а в 1897 р. був призначений консультантом з хірургічних хвороб при Вінницькій окружній психіатричній лікарні. За боротьбу з холерою був нагороджений орденами Св. Анни 3-го ступеня (1894), Св. Станіслава 2-го ступеня (1897) і Св. Анни 2-го ступеня (1902). У 1899 р. був обраний міським головою на чотирирічний термін, пізніше неодноразово переобирався і займав цей пост до 8 березня 1917 р. Саме під час головування Оводова відбувся значний поступ у розвитку м. Вінниці. Значними подіями в житті міста були: спорудження Народного дому на Замості (1902), міського театру (1910), електростанції та перших електричних ліхтарів (1910), першої черги водогону (1910–1911), міської думи на Поштовій вулиці (1911), готелю «Савой» (1913), який був найоригінальнішою будівлею того часу, обладнаною центральним водяним опаленням та електричним ліфтом; трамвайне сполучення центру та Замостя (1912); закладення міського парку; відкриття телефонної станції. Протягом 1912–1916 рр. видавалася газета «Юго-Западный край», що була органом Вінницької міської думи. Його ім'ям названа одна з вулиць м. Вінниці.

Література

1. Кароєва Т. Р. Лікар, який зробив успішним місто / Т. Р. Кароєва // Вінниця – місто послідовників М. І. Пирогова : монографія / [О. А. Юрчишина, Н. М. Кравчук, Л. В. Сухарева та ін. ; Наук. б-ка ВНМУ ім. М. І. Пирогова]. – Вінниця, 2020. – С. 64–71 : фот.
2. Солейко О. В. Міський голова лікар Оводов / О. В. Солейко, Л. П. Солейко, С. О. Царенко // Мистецтво лікування. – 2010. – № 9. – С. 70–73.
3. Солейко О. Міський голова лікар Оводов / О. Солейко, Л. Солейко, С. Царенко // Подільські джерела : альманах / гол. ред. Л. М. Загородня. – Вінниця, 2013. – № 5 : Вінниччина медична. Під знаком Червоного Хреста. – С. 167–175 : фот.

Грудень

Грудневі тижні воруються в банці –
слизькі, шурхітливі, живі.
На кожен твій найгірший спогад у нього знайдеться свій.
Тому своїм гірким сокровеним тепер не ділиш ні з ким.
На темно-сиву бороду ранку налипли чорні граки.
І ось настають затяжні свята.
І ти стаєш – чарівний ліхтар:
Гориш, а по тобі зсередини чорним
Пише твоя гіркота.
Вогонь ізсередини каже: годі,
Ковтаєш мене, як факір – вправно.
Опіки гояться, як на собаці,
Грудневі тижні воруються в банці.
Хіба це війна, хіба це рани,
Скільки ж можна – спогад на спогаді.

Катерина Калитко

🚩 **02.12 – 85 років** тому народився **Цимбалюк Леонід Тимофійович** (02.12.1939, с. Перекоринці нині Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. – лютий 2009), хірург вищої кваліфікаційної категорії, заслужений лікар України (1995).

Закінчив Чернівецький медичний інститут (1961). Працював на Чернігівщині, у Жмеринському, Барському та Літинському районах Вінницької області. Упродовж 1972–2007 рр. – завідувач хірургічного відділення Хмільницької центральної районної лікарні. Виконав 27 тисяч операцій.

Автор 3 наукових праць. Відмінник охорони здоров'я, відмінник санітарної оборони СРСР. Нагороджений державними нагородами.

Література

1. Михалиця О. Людина, яка жила для інших // Життєві обрії. – 2010. – 19 лют.
2. Цимбалюк Л. Т. Я був, є і залишаюсь лікарем-хірургом : [бесіда з хірургом Хмільниц. ЦРЛ Л. Т. Цимбалюком] / Л. Т. Цимбалюк // Життєві обрії. – 2007. – 14 квіт.
3. Червінчук І. Заслужений лікар України Леонід Цимбалюк: «Хірург без душі – це різник» / І. Червінчук // Поділ. порадиця. – 2005. – 2 берез. – С. 3.

🚩 **10.12 – 155 років** тому народився **Лонжинський Маріан** (10.12.1869, с. Шипинки Могилівського повіту, нині село Жмеринського р-ну Вінницької обл. – 22.03.1966, м. Варшава, Польща), хірург, доктор медичних наук (1901), мемуарист.

Закінчив медичний факультет Київського університету Св. Володимира (1893). У січні 1894 р. розпочав лікарську практику в містечку Сатанів на Поділлі. Упродовж 1904–

1916 рр. – асистент хірургічної клініки Київського університету Св. Володимира під керівництвом професорів Л. Малиновського (директор клініки) й Ф. Борнгаупта. Працював на швидкій допомозі. Упродовж 1918–1920 рр. брав участь у боротьбі з епідемією тифу на Поділлі, з 1920 р. – у м. Варшава.

На схилі років видав свої спогади «Sto lat bez mała. Wspomnienia lekarza z lat 1869–1956» («Сто років без малого. Спогади лікаря з 1869–1956 років») (Варшава, 1961), де в кількох розділах дав описи Поділля й Київщини.

Література

1. Лонжинський (Łonżyński) Маріан // Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 355.
2. Колесник В. Лонжинський Маріан / В. Колесник // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2016. – Т. 17 : Лег – Лощ. – С. 662.

 25.12 – 100 років тому народився **Діордієнко Іван Опанасович** (25.12.1924, с. Баштанків Піщанського р-ну Вінницької обл. – 2001, м. Сімферополь), невропатолог, доктор медичних наук (1973), професор (1975).

Закінчив Кримський медичний інститут (1953), де відтоді й працював. Завідувач кафедри невропатології (1979–1989), професор тієї самої кафедри (1989–1997).

Вивчав клініку, патогенез та проблеми лікування цереброваскулярної патології.

Література

1. Бабанін А. А. Діордієнко Іван Опанасович / А. А. Бабанін // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2007. – Т. 7 : Г – Ді. – С. 692–693 : портр.

У 2024 році виповнюється:

185 років тому народився **Лазовський Юзеф** (1839 – 20.02.1899, м. Вінниця).

Закінчив гімназію в Немирові, потім навчався в університеті Св. Володимира у Києві.

Працював повітовим лікарем у Київській губернії, у Вінницькому повіті, згодом відкрив приватну практику. Бідних лікував безкоштовно,

«У віці понад 50 років, зі старосвітською, безкомпромісною лікарською етикою, він мав практику передусім серед євреїв, селян і польської інтелігенції, з'єднану з особистим знайомством і симпатією. На його руках приходили на світ нові паростки Ізраїлю й сільської Русі, не раз в його чекальні переважали халати, кожухи і жінки-яточниці. Його запрошували на єврейські весілля, надсилали мацу і медові торти» (Зі спогадів Яна Лазовського, сина Юзефа). Юзеф Лазовський був колезьким радником. Протягом кількох каденцій обирався до Вінницької міської думи.

Помер від зараження крові, яке отримав під час обстеження хворих. Його дружина Броніслава залишилася вдовою із 8-ма дітьми та продовжувала жити у Вінниці. Значних коштів він їм не залишив, тож родині дістались лише земля та нерухомість. Їхній будинок поступово руйнувався, тому в 1913 р. на його місці побудували новий. Він існує й досі – це будинок за адресою вул. Архітектора Артинова, 39. Тут Лазовські мешкали до Першої світової війни та революції. У 1919–1920 рр. Ян Лазовський виїхав з Поділля. Про Броніславу спогадів немає, ймовірно, вона виїхала ще раніше.

Література

1. Лазовський (Łazowski) Юзеф Гжегож Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини : біогр. слов. / В. Колесник. – Вінниця, 2007. – С. 336–337.
2. Історії з вінницького середмістя: лікарі Лазовські [Електронний ресурс] // Вежа : вебсайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/oaхmm> (дата звернення: 07.12.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 125 років (1899) відтоді, як Д. К. Заболотний уперше в світовій науці **висунув гіпотезу** про значення різних гризунів, що живуть у природних умовах, у підтриманні епідемічних вогнищ і спалахів епідемії чуми серед людей та підтвердив її своїми дослідженнями і працями співробітників та учнів.

Література

1. Ганіткевич Я. Український медичний календар / Я. Ганіткевич. – Київ, 2016. – С. 162.

 170 років тому народився **Гребінюк (Грибинюк) Юхим Семенович** (1854 (за ін. даними – 1852), м. Немирів, нині Вінницької обл. – 1912), епідеміолог, етнограф, громадський діяч. Закінчив Київський університет Св. Володимира (1883). До 1890 р. займався приватною практикою. Упродовж 1891–1896 рр. працював сільським лікарем у Волинській губернії. У 1894–1895 рр. брав участь у ліквідації епідемії холери. З 1897 р. – міський лікар у м. Санкт-Петербург. Співпрацював у газеті «Рада». Член українського земляцтва у м. Санкт-Петербург, Благодійницького товариства українського клубу «Громада». Уклав збірки «Татові казки» та «Пісні мого роду». Зібрав колекцію етнографічних матеріалів Правобережної України. Автор наукових праць санітарно-гігієнічного змісту.

Література

1. Булах С. М. Гребінюк (Грибинюк) Юхим Семенович / С. М. Булах // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2006. – Т. 6 : Го – Гю. – С. 391.
2. Чикаленко Є. Х. Щоденник (1907–1917) / Є. Чикаленко. – Київ: Темпора, 2011. – Про Ю. С. Гребінюка. – С. 206.

 170 років тому народився **Купріянов Іполит Дмитрович** (1854, м. Вінниця – після 1913), доктор медицини (1890). За походженням дворянин.

Закінчив Ковенську гімназію, медичний факультет Імператорського Московського університету (1878). Служив військовим медиком. Згодом працював старшим лікарем лазарета Ішимської конвойної команди (з 1882 р.), старшим лікарем лазарета 6-го Західно-Сибірського лінійного батальйону (з 1883 р.), згодом – головним лікарем Омського військового шпиталю. У 1889 р. проходив підвищення кваліфікації в Імператорській Медико-хірургічній академії. У 1890 р. склав іспити на ступінь доктора медицини (дисертація «О росте нижних чинов во время прохождения службы, об отношении веса к различным измерениям человеческого тела и о значении веса, как критерия годности новобранцев к военной службе»). Автор праць: «К вопросу об остроте зрения в войсках» (1887), «Операция катаракты, осложненная Synechia posterior и iridectomy с оптической целью при leucoma adhaerens» (1889).

Література

1. Curriculum vitae : [коротка біогр. довідка про І. Д. Купріянова] // Купріянов І. Д. О росте нижних чинов во время прохождения службы, об отношении веса к различным измерениям человеческого тела и о значении веса, как критерия годности новобранцев к военной службе : дисс. на степень д-ра медицины И. Д. Куприянова : по материалам, собранным в г. Верном

Семиреченской обл. и в С.-Петербурге. – Санкт-Петербург : [тип. С. И. Николаева], 1891. – С. 64.

 165 років тому народився **Блавдзевич Емануїл Костянтинович** (1859, м. Могилів, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. – 15.10.1917, м. Кам'янець-Подільський), хірург. Закінчив медичний факультет Київського університету Св. Володимира (1880). Працював міським лікарем в м. Проскурів, нині м. Хмельницький.

Упродовж 1886–1888 рр. працював сільським лікарем і одночасно навчався на курсах з хірургії у професора К. М. Сапежка, після закінчення яких працював хірургом, з 1898 р. – головним лікарем Кам'янець-Подільської земської лікарні і завідувачем хірургічного відділення. З 1904 р. працював головним лікарем Кам'янець-Подільської общини медичних сестер Червоного Хреста, яка мала свою власну лікарню та викладав на курсах з хірургії в Кам'янець-Подільському фельдшерсько-акушерському училищі.

З початком російсько-японської війни у 1904 р. організував санітарний загін Кам'янець-Подільського товариства Червоного Хреста. Цей загін надавав допомогу більше 1000 пораненим воїнам у м. Харбін, де було створено військовий лазарет на 200 ліжок. У 1906 р. познайомився з головним лікарем Вінницької земської лікарні Л. Малиновським, і до кінця його життя підтримував із ним дружні стосунки. Під час Першої світової війни у Кам'янець-Подільській лікарні розмістився військовий шпиталь Південно-західного фронту. Незважаючи на погане здоров'я (ампутоване ліве стегно на рівні верхньої третини), майже цілодобово оперував, а також консультував і оперував хворих та поранених і в інших шпиталях міста. Нагороджений орденами Святого Станіслава 4-го ступеня, Святої Анни 2-го ступеня.

Література

1. Мазурик Є. Його нагородив Микола II (з життя і діяльності Емануїла Бладзевича – головного лікаря і хірурга земської міської лікарні (1898–1917 рр.) / Є. Мазурик // Кам'янець-Подільський вісник. – 1998. – 15 серп.

 165 років тому народився **Юцевич Йосип Антонович** (1859, м. Браїлів, нині смт Жмеринського р-ну Вінницької обл. – 04.06.1909, м. Єлисаветград, нині Кропивницький), відомий окуліст, хірург, видатний земський лікар кінця XIX – початку XX ст.

Закінчив міську гімназію у м. Немирів (1881), медичний факультет Київського університету Св. Володимира (1892).

Працював земським лікарем у м. Мала Виска, нині Кіровоградської обл., був дійсним членом Єлисаветградського наукового медичного товариства. У 1904 р. очолив лікарню Св. Анни Єлисаветградського комітету Російського Товариства Червоного Хреста. У 1907 р. був обраний головою на 8-му з'їзді російських хірургів. Був віртуозним хірургом, винайшов оригінальний прийом оперування катаракти без фіксаційного пінцету. Одним із перших земських хірургів став у широких масштабах виконувати операції шлунково-кишкового співустя (майже 200 хірургічних втручань на шлунку та кишках, в т. ч. понад 100 гастроектомій). Розробив оригінальну класифікацію непрохідності кишківника, запропонував радикальні методи лікування пупкових і післяопераційних кил. Широко оперував на кістках і суглобах нижніх кінцівок. Лікар-винахідник. Запропонував нові моделі операцій, інструменти, технічні пристосування для операційної, сконструював автоматичний розподільник для біологічного фільтра. Ініціатор створення у

Єлисаветградській лікарні біологічної асенізації – першої в Російській імперії і другої в Європі. Розробив оригінальну систему умивальників в операційній. Йому належить ідея створення амбулаторно-поліклінічного, або барачно-народного виду медичної допомоги: пропонував в умовах обмеженого фонду стаціонарних лікарняних ліжок роззосереджувати хворих по селянських хатах. Був одним із піонерів диспансеризації – запропонував проводити огляд населення з метою виявлення хірургічних хворих з наступним їхнім активним лікуванням. Автор численних наукових праць про килю, розріз передньої черевної стінки, кровотечі та перфорацію шлунка.

Громадський діяч. Голова Єлисаветградського медичного товариства, голова міського суду честі. Один із засновників Єлисаветградської громадської бібліотеки (1897).

Похований у Браїлові в родинному склепі на Москалівському кладовищі

Література

1. Босько В. Історичний календар Кіровоградщини на 2014 рік. Люди, події, факти / В. Босько. – Кіровоград, 2013. – С. 249–250.
2. Юцевич Осип Антонович // Цимбалюк В. І. Світочі української медицини / В. І. Цимбалюк, П. І. Червяк. – Київ, 2019. – С. 315–316 : портр.
3. Юцевич Йосип (Осип) Антонович (1859–1909) // Медицина в Україні : біобібліогр. слов. / Нац. наук. мед. б-ка України. – Київ, 2021. – Вип. 2 : Друга половина XIX – початок XX ст. Літери Т – Я : до 90-річчя засн. Нац. наук. мед. б-ки України / авт.-упоряд.: С. М. Булах, В. В. Харченко. – 2021. – С. 287–288 : портр.

 160 років тому народився **Морейніс Марк Мойсейович** (1864 м. Бар, нині Вінницької обл. – 05.06.1930, там само), лікар, шкільний товариш українського письменника-класика М. М. Коцюбинського. Навчалися разом

у Барському однокласному міністерському училищі, нині Барська школа № 1. Кілька десятиліть працював у м. Бар, де й похований. Автор спогадів про М. М. Коцюбинського.

Література

1. Григоренко О. П. Місто Бар Подільської губернії на сторінках адрес-календарів кінця XIX ст. : [є згадка про М. М. Морейніса] / О. П. Григоренко // Наукові записки : зб. наук. пр. Серія. Історія / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського ; за заг. ред. П. С. Григорчука. – Вінниця, 2011. – Вип. 19. – С. 293, 294.
2. Нетубський Б. Самобутність учителів та учнів із народу Мойсеевого на Барщині в далекі часи повоєнні і не тільки : [є про М. М. Морейніса та фот. його могили] / Б. Нетубський // Барчани. – 2016. – 12 лют. (№ 6). – С. 8–9.

130 років тому (1894) **В. К. Високович** незалежно від австрійського епідеміолога А. Вейксельбаума довів мікробну етіологію цереброспінального менінгіту.

Література

1. Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи : біобібліогр. довід. / за заг. ред. В. М. Лісового. – Харків : ХНМУ, 2010. – С. 38.

125 років тому народилася **Бриліант-Гутберг Мина Натанівна** (1899, м. Вінниця – ?), офтальмологиня. Працювала у психоневрологічній лікарні.

Після арешту її чоловіка, директора Вінницького медичного інституту Г. Д. Бриліанта, була заарештована 03.10.1937 р. Звинувачена за ст. 54-12 КК УРСР. За постановою особливої наради НКВС СРСР за зв'язок з «ворогом народу» 27.12.1937 р. засуджена на 5 років заслання в Казахстан. Покарання відбувала у с. Самарське Східно-Казахської обл. Реабілітована 11.07.1957.

Література

1. Бриліант-Гутберг Мина Натанівна // Реабілітовані історією: у 27 т. Вінницька область. – Вінниця, 2007. – Кн. 2. – С. 270.
2. Бриліант-Гутберг Мина Натанівна // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 247.
3. ДАВіО, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 6345.
4. ДАВіО, ф. П-1136, оп. 53, спр. 413, арк. 26.

 110 років тому (1914) була заснована Хмільницька земська лікарня на 15 ліжок. Штат лікарні й амбулаторії складався з одного лікаря, двох фельдшерів і однієї акушерки. Обслуговувалося лише сільське населення. Міське населення користувалось послугами приватних лікарів. Функціонувала земська лікарня на кошти Літинського повітового земства.

Література

1. Хмільницька центральна районна лікарня [Електронний ресурс] // Вінницька обласна наукова медична бібліотека: веб-сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2zIji5R> (дата звернення: 03.08.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 110 років тому (1914) була збудована земська лікарня на 40 ліжок у м. **Могилів**, нині м. Могилів-Подільський Вінницької обл. У її складі, крім терапевтичного і хірургічного відділення, був заразний барак (інфекційне відділення), окрема палата для венеричних хворих, відокремлена пологова палата. Саме ця лікарня заклала основу для розвитку охорони здоров'я району. Головним лікарем закладу був призначений І. Р. Добровольський.

Література

1. Могилів-Подільська окружна лікарня інтенсивного лікування

[Електронний ресурс] // Вінницька обласна наукова медична бібліотека: веб-сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2zIji5R> (дата звернення: 02.08.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

105 років тому народився **Задорожний Володимир Володимирович** (1919, м. Вінниця – 2004), уролог.

Закінчив Харківський державний медичний інститут (1944). Учасник Другої світової війни. Служив старшим лікарем 7-го розвідувального авіаполку, лейтенант. Упродовж серпня-вересня 1945 р. брав участь у бойових діях (2-й Далекосхідний фронт). Асистент кафедри госпітальної хірургії Харківського державного медичного інституту (1956–1985).

Нагороджений медаллю «За перемогу над Японією».

Література

1. Задорожний Владимир Владимирович (1919–2004) // Бойко Т. А. На всю оставшуюся жизнь (к 65-летию Победы) / Т. А. Бойко. – Хабаровск, 2010. – С. [37].

135 років тому (1889) відкрито **земську лікарню в м. Козятин**. У 1924 р. в лікарні працювали два лікарі, два фельдшери, нараховувалося 20 ліжок. Утримувалася лікарня на кошти місцевого бюджету.

Література

1. Вільчинська З. З історії медичних закладів : [про Козятин. центр. район. лікарню] / З. Вільчинська // Вісн. Козятинщини. – 2009. – 30 квіт. – С. 6.

2. Іванчук О. Лікарі були і є охоронцями людського життя : [про історію створення Козятин. лікарні] / О. Іванчук // Вісн. Козятинщини. – 2009. – 29 жовт. – С. 3.
3. Районний лікарні – 100 років : [історія Козятин. центр. район. лікарні] // Вісн. Козятинщини. – 2008. – 19 черв.

 125 років тому народився **Вільчинський Геронім-Віталій Луціянович** (1899, с. Рубанка, Бердичівського повіту, нині Хмельницького р-ну Вінницької обл. – ?), лікар.

Працював старшим лікарем 73-го стрілецького полку 25-ї стрілецької дивізії. Заарештований 15 березня 1938 р. Звинувачений за ст. 54-6, 54-10 КК УРСР. За постановою особливої наради НКВС СРСР 5 лютого 1940 р. строк перебування під слідством зарахований як термін покарання. Реабілітований 19 липня 1967 р.

Література

1. Вільчинський Геронім-Віталій Луціянович [Електронний ресурс] // Національний банк репресованих : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/ngrxj> (дата звернення: 27.09.23), вільний. – Назва з титул. екрана.
2. Вільчинський Геронім-Віталій Луціянович // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 254.

 125 років тому народився **Кожухар Євген Митрофанович** (1899, с. Цекинівка, нині Могилів-Подільського р-ну Вінницької обл. – ?), біохімік, доктор біологічних наук (1961), професор (1965). Учасник Другої світової війни. Закінчив Кам'янець-Подільський сільсько-

господарський інститут (1927). Відтоді працював у Київському університеті; з 1945 р. – у Київському інституті фізичної культури: впродовж 1959–1968 рр. – завідувач кафедри біохімії. Наукові дослідження: біохімічні основи фізичної культури і спорту, зокрема біохімія фізичних вправ.

Література

1. Полтавець Т. М. Кожухар Євген Митрофанович / Т. М. Полтавець // Енциклопедія Сучасної України. – Київ, 2013. – Т. 13 : Киї – Кок. – С. 608 : портр.

 120 років тому народився **Бортник Герш Мойсейович** (1904, м. Вінниця – 26.04.1938), лікар. Мешкав у Вінниці. Працював лікарем у поліклініці.

Заарештований 1 березня 1938 р. Звинувачений за ст. 54-10 КК УРСР. За постановою судової трійки НКВС Вінницької обл. розстріляний 26 квітня 1938 р. Реабілітований 16 серпня 1956 р.

Література

1. Бортник Герш Мойсейович [Електронний ресурс] // Національний банк репресованих : [вебсайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: (дата звернення: 27.09.23), вільний. – Назва з титул. екрана.
2. Бортник Герш Мойсейович // Українські лікарі : біобібліогр. довід. / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – Кн. 3 : Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення, репресовані та реабілітовані лікарі України. – С. 246.

 100 років тому (1924) **побудована лікарня** на 25 ліжок у м. **Погребище**. Головним лікарем був призначений Абрам Маркович Шоф.

Література

1. Погребищенська центральна районна лікарня [Електронний ресурс] // Вінницька обласна наукова медична бібліотека: вебсайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2zIji5R> (дата звернення: 27.09.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 90 років тому (1934) у м. Хмільник відкрито родовище лікувальних мінеральних радонових вод, які за гідрогеологічним походженням, іонним складом та лікувальними властивостями не мають аналогів серед відомих мінеральних вод Європи.

Література

1. Вінниччина в датах : хронол. довід. / Вінниц. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва ; уклад. М. С. Шлеймович ; ред. М. Г. Спиця. – Вінниця, 2000. – С. 31.
2. 80 років тому (1934) у м. Хмільник було відкрито родовище мінеральних радонових вод // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2014 року : хронол. довід. / уклад.: О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко. – Вінниця, 2013. – С. 13.
5. Меморіальна табличка першої свердловини радонової мінеральної води в Хмільнику [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія – Електрон. текст. дані. – Режим доступу : <http://surl.li/nrsnn> (дата доступу: 13.11.2023), вільний. – Назва з екрана.

 70 років тому (1954) на Вінниччині функціонувало 67 рентгендіагностичних і рентгентерапевтичних кабінетів.

Література

1. Актуальні питання медицини : зб. наук. робіт лікарів та вчених провідних клінік Вінниччини : до 80-річного ювілею обл. клініч. лікарні ім. М. І. Пирогова / Вінниц. обл. клініч. лікарня ім. М. І. Пирогова. – Вінниця : [б. в.], 1997. – С. 29.

 70 років тому (1954) розпочала роботу **Вінницька центральна районна лікарня** у пристосованому приміщенні. Потужність поліклініки – 50 відвідувань на добу, стаціонару – 25 лікарняних ліжок. Головним лікарем був призначений Урбанський Казимир Олександрович, лікар вищої кваліфікаційної категорії.

Література

1. Про лікарню: історія закладу // Вінницька центральна районна клінічна лікарня : сайт. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://bit.ly/2RIQ4ur> (дата звернення: 21.07.23), вільний. – Назва з титул. екрана.

 55 років (1969) тому делегація ВООЗ вперше відвідала **Калинівську центральну районну лікарню** на Вінниччині, яка стала республіканською, а згодом всесоюзною школою передового досвіду.

Література

1. Калинівські лікарі / О. М. Голяченко // Лікарі Вінниччини. – Тернопіль, 1999. – С. 83–86.

 45 років з часу відкриття **(1979) міжколгоспного санаторію «Зелена діброва»**, нині ТОВ «Дитячий санаторій «Зелена діброва» (с. Рудниця Тульчинського р-ну Вінницької обл.). Це спеціалізований санаторій для дітей із захворюваннями серцево-судинної, опорно-рухової, нервової систем, органів дихання та ін. соматичних захворювань.

Література

1. Дитячий санаторій «Зелена діброва» [Електронний ресурс] // Зелений туризм : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://surl.li/lzlvmt> (дата звернення: 08.09.2023), вільний. – Назва з екрана.

 40 років тому **(1984)** для покращення стоматологічної допомоги дитячому населенню м. Вінниці на базі дитячого відділення міської стоматологічної поліклініки була відкрита **дитяча міська стоматологічна поліклініка**. Олег Григорович Капустян став її першим керівником.

Література

1. Стоматологія України. Історичні нариси : монографія / Н. Г. Баранник [та ін.] ; ред.: І. П. Мазур, О. В. Павленко, І. Л. Скрипник. – Харків : СИМ, 2017. – Про відкриття дитячої міської стоматологічної поліклініки у м. Вінниця. – С. 57.

 35 років тому (1989) на базі Немирівського будинку відпочинку було створено **санаторій «Авангард»**, нині ДП «Клінічний санаторій «Авангард» ПРАТ «Укрпрофоздоровниця».

Санаторій знаходиться на території дендропарку – пам'ятки садово-паркового мистецтва XIX ст., який створює унікальний лікувальний мікроклімат. Окрасою санаторію є старовинний палац, в якому розташована лікувально-діагностична база. Санаторій має власне родовище мінеральної радонової води. Спеціалізований санаторій для хворих із захворюваннями нервової, серцево-судинної, ендокринної, опорно-рухової систем, органів дихання, жіночих статевих органів, шкіри, крові та з порушенням обміну речовин.

Література

1. Василько І. Успішні та відомі вибирають Немирівський «Авангард» / І. Василько // Вінничанка. – 2014. – № 2. – С. 28–29 : кольор. фот.
2. Килівник В. С. До історії створення санаторію «Авангард» у м. Немирові : біля витоків / В. С. Килівник // Подільські джерела : альманах / гол. ред. Л. М. Загородня. – Вінниця : ПРАДА АРТ, 2013. – № 5 : Вінниччина медична. Під знаком Червоного Хреста. – С. 188–195 : фот.

 25 років тому (**1999**) на базі Вінницької обласної дитячої лікарні створено **Центр радіаційного захисту дитячого населення** на підставі наказу Управління охорони здоров'я від 29.01.1999 р.

Література

1. Філь С. Ф. Центр радіаційного захисту дитячого населення / С. Ф. Філь // Актуальні питання медицини дитинства : збірник наукових робіт вчених та лікарів клінік Вінниччини – підсумок 20-річної діяльності Вінницької обласної дитячої клінічної лікарні : матеріали конф., Вінниця, 2000 р. – Вінниця, 2000. – С. 9.

ВСЕСВІТНІ ДНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ СВЯТА 2024 РОКУ

1 січня	Всесвітній день азбуки Брайля
13 січня	Всесвітній день боротьби з депресією
30 січня	Всесвітній день допомоги хворим на проказу
4 лютого	Всесвітній день боротьби проти раку. Всесвітній день онколога
6 лютого	Міжнародний день нетерпимого ставлення до операцій, які калічать жіночі статеві органи
7 лютого	День масажиста в Україні
9 лютого	Міжнародний день стоматолога День зубного болю
11 лютого	День хворого
12 лютого	Міжнародний день боротьби з епілепсією Європейський день допомоги хворим на епілепсію
14 лютого	Міжнародний день поінформованості про пороки серця День донора (включаючи донорів органів)
15 лютого	Міжнародний день дітей, хворих на рак Міжнародний день операційної медичної сестри
18 лютого	Міжнародний день синдрому Аспергера
22 лютого	Всесвітній день енцефаліту
25 лютого	Міжнародний день кохлеарної імплантації
27 лютого	День обізнаності про аносмію
28 лютого	День зубної феї
29 лютого	Всесвітній день рідкісних захворювань
1 березня	Всесвітній день імунітету
3 березня	Всесвітній день слуху Всесвітній день боротьби з вродженими

	вадами розвитку
4 березня	Всесвітній день боротьби з ожирінням
6 березня	Всесвітній день боротьби з глаукомою Всесвітній день боротьби з лімфедомою Європейський день логопеда або день мовленнєвої та мовної терапії
9 березня	День штучних зубів
11-17 березня	Всесвітній тиждень обізнаності про солі Всесвітній тиждень боротьби з глаукомою
12-18 березня	Всесвітній тиждень знань про мозок
13 березня	Всесвітній день обізнаності про ендометріоз
14 березня	Всесвітній день нирки
15 березня	Міжнародний день сну
17–23 березня	Міжнародний тиждень здоров'я підлітків
20 березня	Всесвітній день здоров'я ротової порожнини. Всесвітній день обізнаності про травми голови
21 березня	Міжнародний день людини з синдромом Дауна
24 березня	Всесвітній день боротьби з туберкульозом. Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на туберкульоз. День фтизіатра
26 березня	Пурпурний (фіолетовий) день – Всесвітній день боротьби з епілепсією
27 березня	День нефролога
2 квітня	Всесвітній день розповсюдження знань про аутизм
4 квітня	День вітаміну С
7 квітня	Всесвітній день здоров'я
11 квітня	Всесвітній день боротьби з хворобою Паркінсона
14 квітня	Всесвітній день боротьби з хворобою

	Шагаса
17 квітня	Всесвітній день боротьби з гемофілією
23 квітня	Всеукраїнський день психолога
24 квітня	Міжнародний день боротьби з менінгітом
24–30 квітня	Всесвітній тиждень імунізації
25 квітня	Всесвітній день боротьби проти малярії Міжнародний день ДНК
26 квітня	Міжнародний день пам'яті Чорнобиля
27 квітня	Всесвітній день нюху
28 квітня	Всесвітній день здорового робочого середовища
1 травня	День обізнаності про лікувальний масаж або День масажу
2 травня	День немовляти
5 травня	Всесвітній день акушерки Міжнародний день боротьби за права людей з інвалідністю Всесвітній день гігієни рук Всесвітній день легеневої гіпертонії
6 травня	Міжнародний день без дієт
7 травня	Всесвітній день боротьби з астмою
8 травня	Міжнародний день Червоного Хреста і Червоного Півмісяця
10 травня	День руху заради здоров'я Всесвітній день боротьби з системним червоним вовчаком
12 травня	Всесвітній день медичних сестер Міжнародний день запобігання синдрому хронічної втоми Міжнародний день поінформованості про хронічні імунологічні і неврологічні захворювання Всесвітній день обізнаності про фіброміалгію
13 травня	Всесвітній день меланоми
15 травня	Міжнародний день обізнаності про мукополісахаридоз

	Міжнародний день обізнаності про туберозний склероз
16 травня	Міжнародний день поінформованості про целиацію
17 травня	Всесвітній день боротьби з артеріальною гіпертонією День пульмонолога
18 травня	Міжнародний день вакцини проти ВІЛ Всесвітній день скандинавської ходьби Європейський день боротьби з ожирінням День науки в Україні
19 травня	День боротьби з гепатитом Всесвітній день сімейного лікаря День сімейної медицини в Україні
20 травня	Всесвітній день травматолога
24 травня	Всесвітній день обізнаності про шизофренію
25 травня	Всесвітній день щитовидної залози
20–27 травня	Тиждень дитячого хоспісу
23 травня	Міжнародний день по викоріненню акушерських свищів
24 травня	Всесвітній день обізнаності про шизофренію
27 травня	День екстреної медичної допомоги
28 травня	Міжнародний день здоров'я жінок
28 травня	День менструальної гігієни
29 травня	Міжнародний день розсіяного склерозу День раціонального харчування
30 травня	Всесвітній день боротьби проти астми і алергії
31 травня	Всесвітній день без тютюну День «Збережи свій слух»
2 червня	День здорового харчування і відмови від надмірностей у їжі Міжнародний день людей, які пережили рак

3 червня	Всесвітній день людей з деформацією стопи
4 червня	Всесвітній тиждень серцевого ритму Всесвітній день боротьби з карієсом
6 червня	Всесвітній день боротьби з хворобою Вернейля Всесвітній день трансплантології
7 червня	Європейський день зубних техніків Всесвітній день поширення інформації про синдром Туретта
8 червня	Всесвітній день обізнаності про пухлини головного мозку
11 червня	Всесвітній день боротьби з раком передміхурової залози
13 червня	Міжнародний день поширення інформації про альбінізм Європейський день профілактики раку шкіри
14 червня	Всесвітній день донора крові
15 червня	День захисту людей похилого віку
16 червня	День медичного працівника
18 червня	День гордості аутиста або Autistic Pride Day
19 червня	Всесвітній день обізнаності про серповидноклітинну анемію Всесвітній день прогулянки
20 червня	Міжнародний день неквапливості
21 червня	Міжнародний День Йоги Всесвітній день боротьби з бічним аміотрофічним склерозом
23 червня	Міжнародний день інформування про синдром Драве
25 червня	Всесвітній день вітіліго Міжнародний день боротьби зі сколіозом
26 червня	Міжнародний день боротьби проти зловживання наркотиками та їх незаконного обігу

	Міжнародний день на підтримку жертв тортур
27 червня	Міжнародний день сліпоглухонімих
29 червня	Всесвітній день склеродермії
4 липня	День судового експерта в Україні
6 липня	Всесвітній день кардіолога Всесвітній день зоонозів
22 липня	Всесвітній день мозку
24 липня	Міжнародний день турботи про себе
25 липня	День зубного техника Всесвітній день запобігання утопленню
26 липня	Всесвітній день хвороби Гоше
27 липня	День медичного працівника України
28 липня	Всесвітній день боротьби з гепатитом
1 серпня	Міжнародний день грудного вигодовування і лактації
1–7 серпня	Всесвітній тиждень підтримки грудного вигодовування
6 серпня	Міжнародний день «Лікарі світу за мир»
8 серпня	Міжнародний день офтальмології
13 серпня	Всесвітній день шульги
16 серпня	Міжнародний день поширення інформації про шизофренію
26 серпня	Міжнародний день боротьби з хворобою денге
28 серпня	Всесвітній день обізнаності про синдром Тернера
31 серпня	Міжнародний день поінформованості про передозування
1 вересня	День знань Всесвітній місяць обізнаності про хворобу Альцгеймера Тиждень визнання заслуг клінічних медсестер
3 вересня	Всесвітній день гігієни
5 вересня	Всесвітній день множинної мієломи

7 вересня	Всесвітній день поширення інформації про м'язову дистрофію Дюшенна Всесвітній день польової епідеміології
8 вересня	Всесвітній день фізичної терапії День фізіотерапевта або Міжнародний день фізіотерапії День медсестри відділень дитячої гематології та онкології Всесвітній день боротьби з муковісцидозом
9 вересня	Міжнародний день поінформованості про алкогольний синдром плода
10 вересня	Міжнародний день гінекологічного здоров'я
13 вересня	Всесвітній день боротьби із сепсисом
14 вересня	Всесвітній день надання першої медичної допомоги День фізичної культури і спорту України Всесвітній день atopічної екземи
15 вересня	Всесвітній день боротьби з лімфомами Європейський день здоров'я простати
17 вересня	Всесвітній день безпеки пацієнтів День безпеки пацієнтів в Україні Всесвітній день поширення знань про синдром Кліфстри
18 вересня	Всесвітній день моніторингу якості води
21 вересня	День фармацевтичного працівника України Міжнародний день поширення інформації про хворобу Альцгеймера День хірурга Всесвітній день донора кісткового мозку День винахідника і раціоналізатора України
22 вересня	Всесвітній день троянди (День благополуччя онкологічних хворих) Всесвітній день пацієнтів, які страждають на ХМЛ (хронічний

	мієлоїдний лейкоз)
24 вересня	Всесвітній тиждень сітківки ока Всесвітній день досліджень раку
25 вересня	Всесвітній день фармацевта Міжнародний день атаксії
26 вересня	Всесвітній день контрацепції
27 вересня	Всесвітній день туризму Європейський день боротьби з мієломою
28 вересня	Всесвітній день боротьби проти сказу Міжнародний день безпечного абортів
29 вересня	Всесвітній день серця День отоларинголога Міжнародний день глухих Всесвітній день здоров'я сітківки ока
30 вересня	День грязелікування
1 жовтня	День геронтолога. Міжнародний день людей похилого віку Всесвітній день вегетаріанства і початок Міжнародного тижня вегетаріанського харчування Міжнародний день обізнаності про хворобу Гоше
2 жовтня	День уролога Всесвітній день тверезості і боротьби з алкоголізмом
3 жовтня	День визнання вірусів
5 жовтня	Всесвітній день стомованих хворих Всесвітній день боротьби з менінгітом
6 жовтня	Всесвітній день пішої ходи
7 жовтня	Міжнародний день лікаря Міжнародний день поінформованості про тригемінальну невралгію
9 жовтня	День медсестри швидкої медичної допомоги
10 жовтня	Всесвітній день зору Всесвітній день психічного здоров'я Всесвітній день поширення інформації

	про дислексію
12 жовтня	Всесвітній день боротьби з артритом Всесвітній день хоспісів та паліативної допомоги Всесвітній тиждень кісток і суглобів Європейський день донорства та трансплантації органів
13 жовтня	День працівників державної санітарно-епідеміологічної служби України Всесвітній день боротьби з тромбозами
14 жовтня	Всесвітній день спірометрії
15 жовтня	Всесвітній день боротьби з раком грудей Всесвітній день миття рук Міжнародний день білої тростини Європейський день здоров'я молочної залози День фармацевта або День аптекаря
16 жовтня	Всесвітній день анестезіолога Всесвітній день здорового харчування День алерголога Всесвітній день хребта
17 жовтня	Всесвітній день травм Всесвітній день донорства та трансплантації органів
19 жовтня	Всесвітній день боротьби з раком молочної залози
20 жовтня	Всесвітній день профілактики остеопорозу Всеукраїнський день боротьби із захворюванням на рак молочної залози Міжнародний тиждень профілактики отруєнь свинцем Міжнародний день педіатрії Міжнародний день обізнаності про мастоцитоз і захворювання тучних клітин
21 жовтня	Всесвітній день йододефіциту
22 жовтня	Всесвітній день людей з вадами мовлення

	День Фехнера (Міжнародна дата, присвячена засновнику психофізики) Міжнародний день захисту нервової системи чоловіків від насильства з боку жінок Всесвітній день традиційної медицини
23 жовтня	Всесвітній день дій за виживання дітей
24 жовтня	Всесвітній день боротьби з поліомієлітом
26 жовтня	Міжнародний день запобігання опікам
27 жовтня	Всесвітній день трудотерапії День ерготерапевта
28 жовтня – 3 листопада	Всесвітній тиждень інсульту
29 жовтня	Всесвітній день боротьби з інсультом. Міжнародний день псоріазу
30 жовтня	Міжнародний день ортопедичних медсестер і медбратів
31 жовтня	День збільшення психічних сил
1 листопада	День вегана Міжнародний день поінформованості про синдром Леннокса-Гасто
7 листопада	Міжнародний день медичної фізики
8 листопада	Міжнародний день радіології (Всесвітній день радіографії) Всесвітній день дислексії
10 листопада	Всесвітній день науки Всесвітній день кератоконуса
12 листопада	Всесвітній день боротьби з пневмонією Всесвітній тиждень обізнаності про антибіотики
13 листопада	Міжнародний день сліпих
14 листопада	День боротьби проти діабету Міжнародний день логопеда День операційної медсестри
15 листопада	Всесвітній день без алкоголю Європейський день дистонії
16 листопада	Міжнародний день терпимості

	(толерантності); Міжнародний день боротьби з анорексією
17 листопада	Всесвітній день боротьби проти ХОЗЛ Всесвітній день недоношених дітей День дій за ліквідацію раку шийки матки
20 листопада	Всесвітній день дитини
21 листопада	Міжнародний день відмови від паління Європейський день обізнаності про муковісцидоз Всесвітній день вторинної переробки та чистого повітря Всесвітній день боротьби з розщепленням хребта
25 листопада	Міжнародний день боротьби за ліквідацію насильства над жінками
26 листопада	Міжнародний день боротьби з ожирінням Всесвітній день боротьби з невибірковим використанням агрохімікатів
30 листопада	Міжнародний день «Міста за життя» Міжнародний день боротьби з розладами харчової поведінки
1 грудня	Всесвітній день боротьби зі СНІДом. День невролога
3 грудня	Міжнародний день людей з інвалідністю Міжнародний день лікарів
11 грудня	Всесвітній день хворого на бронхіальну астму
12 грудня	Всесвітній день загального медичного забезпечення
27 грудня	Міжнародний день готовності до епідемій

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ЮВІЛЯРІВ 2024 РОКУ

Антоненко-Давидович Борис Дмитрович	64
Антонович Володимир Боніфатійович	10
Бетельман Абрам Ісакович	58
Блавдзевич Емануїл Костянтинович	96
Богдюкевич-Іванова Катерина Герасимівна.....	88
Бондаревська Белла Григорівна.....	75
Бортник Герш Мойсейович.....	103
Бриліант-Гутберг Мина Натанівна	99
Бровко Тарас Федорович.....	28
Верхратський Сергій Аврамович.....	78
Високович Володимир Костянтинович.....	15
Вільчинський Геронім-Віталій Луціянович.....	102
Власенко Володимир Васильович.....	12
Волошин Яків Маркович.....	47
Глузман Фішель Абрамович	24
Грандо Олександр Абрамович	75
Гребінюк (Грибинюк) Юхим Семенович	94
Гудзь Петро Захарович	44
Деген Ніна.....	23
Діордієнко Іван Опанасович	92
Достоевський Михайло Андрійович	86
Жиляєв Микола Іванович	65
Задорожний Володимир Володимирович	101
Зак Костянтин Петрович	59
Зеленюк Олексій Миколайович	35
Ігнатенко Іван Овсійович	50
Каган Соломон Соломонович.....	16
Клішевич Борис Атонович.....	49
Кнотте Адольф	40
Коваль Юліан Терентійович	55

Ковальчук Тамара Антонівна	6
Костюк Анатолій Никифорович	33
Кожухар Євген Митрофанович.....	103
Країнський Микола Васильович	41
Кройтор Сергій Леонідович.....	61
Купріянов Іполит Дмитрович	95
Лазаревич Іван Павлович	29
Лазовський Юзеф	93
Левицька Галина Василівна.....	5
Левчук Остап Михайлович.....	68
Лонжинський Маріан	91
Ляховський Віталій Іванович	85
Мельник Марко Никифорович.....	22
Мерков Аркадій Михайлович	13
Морейніс Марк Мойсейович	99
М'ястківський Андрій Пилипович.....	8
Оводов Микола Васильович	88
Омельянчик Людмила Олександрівна	27
Педаченко Євген Георгійович	79
Пекарчук Харитина Антонівна.....	76
Петрунь Микола Михайлович	9
Пічкур Леонід Дмитрович	63
Пластунов Михайло Борисович.....	60
Поліщук Микола Єфремович	39
Прокопчук В'ячеслав Савович	66
Руданський Степан Васильович	6
Рябишенко Остап Григорович.....	74
Скакун Микола Петрович.....	17
Слободянюк Микола Миколайович	32
Смирнов Юхим Іванович.....	82
Стасюк Анатолій Миколайович.....	36
Стаховський Микола Ананійович	43
Торокан-Поповський Станіслав.....	54

Торохтін Михайло Дмитрович	71
Трикуленко Володимир Васильович.....	34
Ухов Олександр Якович.....	48
Фабрикант Мойсей Борисович	85
Фудаковський Герман	83
Цимбалюк Леонід Тимофійович	91
Черненко Микола Іларіонович.....	56
Штабський Борис Михайлович	50
Юцевич Осип Антонович.....	97
Ющенко Олександр Іванович.....	20

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Січень.....	4
Лютий.....	19
Березень.....	26
Квітень.....	31
Травень.....	38
Червень.....	46
Липень.....	53
Серпень.....	62
Вересень.....	70
Жовтень.....	73
Листопад.....	84
Грудень.....	90
У 2024 році виконується.....	93
Всесвітні дні та професійні свята.....	108
Іменний покажчик ювілярів 2024 року.....	119

ДЛЯ НОТАТОК

